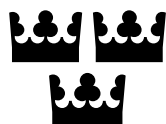

Studiestöd

15

Förslag till statens budget för 2018

Studiestöd

Innehållsförteckning

Tabellförteckning	5
Diagramförteckning	7
1 Förslag till riksdagsbeslut	9
2 Lagförslag.....	11
2.1 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).....	11
3 Utgiftsområde 15 Studiestöd.....	15
3.1 Omfattning.....	15
3.2 Utgiftsutveckling	16
3.3 Mål för området.....	17
3.4 Resultatredovisning.....	20
3.4.1 Unga studerande på gymnasial nivå i Sverige.....	21
3.4.2 Vuxna studerande på grundläggande och gymnasial nivå	22
3.4.3 Studerande på eftergymnasial nivå i Sverige.....	23
3.4.4 Studerande utomlands	25
3.4.5 Studerande med barn	26
3.4.6 Studieekonomi	27
3.4.7 Lånebenägenhet och den enskildes skuldsättning	28
3.4.8 Låntagare och den totala skulden	30
3.4.9 Studiestödsadministrationen.....	32
3.5 Analys och slutsatser	34
3.5.1 Studiestödets rekryterande effekt.....	34
3.5.2 Studiestödets utjämnande effekt	35
3.5.3 Studiestödets effekt på samhällsekonomin	36
3.5.4 Studiestödsadministration.....	37
3.6 Politikens inriktning	37
3.6.1 Studiestödet möjliggör studier.....	37
3.6.2 En fortsatt utbyggnad av kunskapslyftet	38
3.6.3 Ett nytt studiestartsstöd har införts.....	38
3.6.4 Ökad trygghet för studerande vid sjukdom och åtgärder för att främja effektivare studier	38
3.6.5 Högre bidrag till studerande som läser vidare efter introduktionsprogram	39
3.6.6 Studiemedlens totalbelopp höjs	39

3.6.7	Vissa ekonomiska förstärkningar för studerande inom gymnasieskolan.....	39
3.6.8	Vidgad målgrupp för lärlingsersättningen	39
3.6.9	Lån till körkort	39
3.6.10	Återbetalningsgraden bland utlandsbosatta ska öka.....	40
3.7	Budgetförslag	40
3.7.1	1:1 Studiehjälp	40
3.7.2	1:2 Studiemedel	42
3.7.3	1:3 Avsättning för kreditförluster	46
3.7.4	1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor	47
3.7.5	1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	49
3.7.6	1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål.....	49
3.7.7	1:7 Studiestartsstöd	51
3.7.8	1:8 Centrala studiestödsnämnden	51
3.7.9	Lån i Riksgäldskontoret.....	52
3.7.10	1:9 Överklagandenämnden för studiestöd.....	52

Tabellförteckning

Tabell 1.1	Anslagsbelopp	9
Tabell 1.2	Beställningsbemyndiganden	10
Tabell 3.1	Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 15 Studiestöd	16
Tabell 3.2	Härledning av ramnivån 2018–2020. Utgiftsområde 15 Studiestöd	16
Tabell 3.3	Ramnivå 2018 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 15 Studiestöd.	17
Tabell 3.4	Antal studiestödstagare och utbetalda belopp	20
Tabell 3.5	Unga studerande på gymnasial nivå i Sverige	22
Tabell 3.6	Vuxna studerande med studiemedel.....	23
Tabell 3.7	Studerande på eftergymnasial nivå i Sverige med studiemedel.....	24
Tabell 3.8	Studerande utomlands.....	26
Tabell 3.9	Tilläggsbidrag till studerande med barn.....	27
Tabell 3.10	Studerandes lånebenägenhet på olika utbildningsnivåer.....	28
Tabell 3.11	Studerande med studielån, tillägglån och merkostnadslån i Sverige och utomlands	30
Tabell 3.12	Inbetalt belopp under det första betalningsåret fördelat på bosättning .	31
Tabell 3.13	CSN:s genomsnittliga handläggningstider	33
Tabell 3.14	Nyckeltal för CSN:s service och information	33
Tabell 3.15	Anslagsutveckling 1:1 Studiehjälp.....	40
Tabell 3.16	Antal studerande och genomsnittliga belopp för studiehjälp, utfall 2016 och prognos 2017–2021	40
Tabell 3.17	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:1 Studiehjälp.....	42
Tabell 3.18	Anslagsutveckling 1:2 Studiemedel.....	42
Tabell 3.19	Antal studerande och genomsnittligt belopp för studiemedel, utfall 2016, prognos 2017 och beräknat för 2018–2020.....	42
Tabell 3.20	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:2 Studiemedel.....	45
Tabell 3.21	Anslagsutveckling 1:3 Avsättning för kreditförluster.....	46
Tabell 3.22	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:3 Avsättning för kreditförluster	47
Tabell 3.23	Anslagsutveckling 1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor	47
Tabell 3.24	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor.....	48
Tabell 3.25	Anslagsutveckling 1:5 Bidrag till vissa kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk.....	49
Tabell 3.26	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:5 Bidrag till vissa kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk.....	49
Tabell 3.27	Anslagsutveckling 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	49
Tabell 3.28	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål.....	50
Tabell 3.29	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål.....	50
Tabell 3.30	Anslagsutveckling 1:7 Studiestartsstöd	51
Tabell 3.31	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:7 Studiestartsstöd	51

Tabell 3.32	Anslagsutveckling 1:8 Centrala studiestödsnämnden	51
Tabell 3.33	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:8 Centrala studiestödsnämnden	52
Tabell 3.34	Anslagsutveckling 1:9 Överklagandenämnden för studiestöd	52
Tabell 3.35	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:9 Överklagandenämnden för studiestöd	53

Diagramförteckning

Diagram 3.1	Låntagarnas skuld.....	19
Diagram 3.2	Antal studerande med inackorderingstillägg och extra tillägg	21
Diagram 3.3	Antal vuxna studerande på grundläggande och gymnasial nivå, fördelat på folkhögskolor och komvux.....	22
Diagram 3.4	Andel vuxna studerande på grundläggande och gymnasial nivå med studiemedel av det totala antalet studerande på dessa nivåer	23
Diagram 3.5	Antal studerande på eftergymnasial nivå med studiemedel.....	24
Diagram 3.6	Andel studerande med studiemedel av det totala antalet studerande inom olika eftergymnasiala utbildningsformer	24
Diagram 3.7	Antal studerande med studiemedel vid utlandsstudier på olika utbildningsnivåer.....	25
Diagram 3.8	Antal studerande med tilläggsbidrag.....	26
Diagram 3.9	Jämförelse mellan utveckling av studiemedelsbeloppen och konsumentprisindex.....	27
Diagram 3.10	Studerandes lånebenägenhet fördelat på kön	28
Diagram 3.11	Studerandes lånebenägenhet fördelat på åldersgrupper och kön	29
Diagram 3.12	Antal studerande med tilläggs lån på olika utbildningsnivåer	29
Diagram 3.13	Antal studerande i Sverige med merkostnadslån på olika utbildningsnivåer.....	29
Diagram 3.14	Antal studerande utomlands med merkostnadslån.....	29
Diagram 3.15	Genomsnittlig skuld på annuitetslån för nya återbetalningsskyldiga fördelat på studienivå och kön	30
Diagram 3.16	Osäkra fordringar, fördelat på lånetyp och återkrav.....	31
Diagram 3.17	Antal beviljade avskrivningsärenden fördelat på skäl	32
Diagram 3.18	Folkmängd 16–20 år 2015 och 2016 samt prognos 2017–2021	41

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395) (avsnitt 2.1, 3.7.1 och 3.7.2),
2. bemyndigar regeringen att under 2018 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 223 000 000 000 kronor (avsnitt 3.7.9),
3. för budgetåret 2018 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 15 Studiestöd enligt tabell 1.1,
4. bemyndigar regeringen att under 2018 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag

1:1	Studiehjälp	4 091 761
1:2	Studiemedel	16 357 643
1:3	Avsättning för kreditförluster	1 878 700
1:4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	140 582
1:5	Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	62 150
1:6	Bidrag till vissa studiesociala ändamål	29 000
1:7	Studiestartsstöd	909 000
1:8	Centrala studiestödsnämnden	869 376
1:9	Överklagandenämnden för studiestöd	14 480
Summa		24 352 692

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden*Tusental kronor*

Anslag		Beställnings- bemyndigande	Tidsperiod
1:6	Bidrag till vissa studiesociala ändamål	4 000	2019
Summa		4 000	

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 7 § och 3 kap. 11–13 §§ studiestödslagen (1999:1395) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

7 §¹

Studiebidrag lämnas med 1 050 kronor i månaden.

Inackorderingstillägg lämnas med lägst 1 190 och högst 2 350 kronor i månaden.

Extra tillägg lämnas med 855, 570 eller 285 kronor i månaden.

Studiebidrag lämnas med 1 250 kronor i månaden.

3 kap.

11 §²

Studiemedel får lämnas med ett belopp som för varje vecka då den studerande har rätt till studiemedel utgör

1. 5,59 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid,

2. 4,19 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och

3. 2,80 procent av prisbasbeloppet

1. 5,74 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid,

2. 4,31 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och

3. 2,87 procent av prisbasbeloppet

---

¹ Senaste lydelse 2006:955.

² Senaste lydelse 2014:1580.

vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.

pet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.

Första stycket gäller bara om något annat inte följer av 14, 15, 16, 17, 18 eller 20 §.

12 §³

Om inte något annat följer av 13 § får studiebidrag lämnas med ett belopp som för varje vecka som den studerande har rätt till studiemedel utgör

1. 1,59 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid,

2. 1,19 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och

3. 0,79 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.

1. 1,74 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid,

2. 1,31 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och

3. 0,86 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.

13 §⁴

Till studerande i sådan utbildning som avses i 2 § andra stycket får studiebidrag lämnas med ett högre belopp per vecka, nämligen med

1. 3,70 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid,

2. 2,77 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och

3. 1,85 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.

1. 3,85 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid,

2. 2,89 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 75 procent men mindre än 100 procent av heltid, och

3. 1,92 procent av prisbasbeloppet vid studier på minst 50 procent men mindre än 75 procent av heltid.

Det högre bidragsbeloppet får lämnas från och med det kalenderår då den studerande fyller 25 år. En studerande som tidigare har fått det högre bidragsbeloppet för en viss utbildning och som fortsätter denna utbildning har förtur till det högre beloppet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om de förutsättningar som i övrigt ska gälla för att en studerande ska ha rätt till det högre bidragsbeloppet.

Regeringen meddelar föreskrifter om att det högre bidragsbeloppet får lämnas även för studier i sådan utbildning som avses i 2 § första stycket, om det finns särskilda skäl. Regeringen meddelar också föreskrifter om att det högre bidragsbeloppet får lämnas även till studerande som är yngre än 25 år och som har särskilt behov av ett sådant stöd.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.

2. Bestämmelserna i 3 kap. 11–13 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången i fråga om studiemedel som lämnas för tid från och med den 1 juli 2018.

³ Senaste lydelse 2009:1535.

⁴ Senaste lydelse 2010:2018.

3. Bestämmelserna i 2 kap. 7 § i den nya lydelsen tillämpas dock i fråga om studiebidrag som lämnas för tid från och med den 1 mars 2018.

3 Utgiftsområde 15 Studiestöd

3.1 Omfattning

Utgiftsområdet omfattar utgifter för ekonomiskt stöd till enskilda under studier och utgifter för vissa studiesociala insatser. Även utgifter för hanteringen av studiestöden, som huvudsakligen sköts av Centrala studiestödsnämnden (CSN), och ärendehantering inom Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS) hör till utgiftsområdet.

Inom utgiftsområdet föreslås att medel ska anvisas för:

- studiehjälp i form av studiebidrag, inackorderingstillägg och extra tillägg för studerande inom främst gymnasieskolan,
- studiemedel i form av studiebidrag och tilläggsbidrag för studerande med barn,
- statens utgifter för räntor för studielån tagna i Riksgäldskontoret,
- inleverans av kapital till Riksgäldskontoret till följd av avskrivning av studielån som tagits före 2014 och avsättning för förväntade förluster på utlåning fr.o.m. 2014,
- kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning och annan lärlingsliknande utbildning,
- bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk,
- bidrag till vissa studiesociala ändamål,
- studiestartsstöd i form av stöd och tilläggsbidrag för studerande med barn,
- administration av studiestöd,

- administration av lån för körkortsutbildning,
- administration av hemutrustningslån, och
- hantering av överklaganden vid ÖKS.

Vissa studiestöd är rättighetsstyrda och anslagsbelastningen styrs därför till stor del av reglerna om lån och bidrag. Anslagsbelastningen är också beroende av antalet studerande i utbildningar som berättigar till studiestöd, de studerandes val att ansöka om studiestöd, räntekostnader för den totala studielåneskulden i Riksgäldskontoret och avsättning för förväntade förluster vid nyutlåning. Utgiften för vissa andra studiestöd begränsas av anvisade eller tilldelade medel och efterfrågan på dessa stöd.

Bestämmelserna som reglerar rätten till studiehjälp och studiemedel samt återbetalningen av studielån finns främst i studiestöds-lagen (1999:1395) och studiestödsförordningen (2000:655). Bestämmelser om studiestartsstöd finns främst i lagen (2017:527) om studiestartsstöd och i förordningen (2017:532) om studiestartsstöd.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 15 Studiestöd

Miljoner kronor	Utfall 2016	Budget 2017 ¹	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
1:1 Studiehjälp	3 323	3 428	3 448	4 092	4 322	4 433
1:2 Studiemedel	12 883	15 292	13 207	16 358	17 395	18 414
1:3 Avsättning för kreditförluster	1 839	1 964	1 879	1 879	1 926	2 005
1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor	584	369	352	141	100	259
1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	52	62	51	62	62	62
1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	28	27	28	29	29	27
1:7 Studiestartsstöd		448	448	909	930	960
1:8 Centrala studiestödsnämnden	764	830	832	869	880	867
1:9 Överklagandenämnden för studiestöd	14	14	14	14	15	15
<i>Äldreanslag</i>						
2016 1:7 Examenspremie						
Totalt för utgiftsområde 15 Studiestöd	19 486	22 434	20 259	24 353	25 659	27 043

Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2018–2020. Utgiftsområde 15 Studiestöd

Miljoner kronor	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	22 434	22 434	22 434
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	15	29	44
Beslut	2 776	3 855	4 205
Varav BP18 ³	2 184	3 090	3 359
Övriga makroekonomiska förutsättningar	476	764	1 248
Volymer	-178	-113	69
Överföring till/från andra utgiftsområden			
Varav BP18 ³			
Övrigt	-1 170	-1 310	-957
Ny ramnivå	24 353	25 659	27 043

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Inom utgiftsområdet ingår utgifter för studiestöd, framför allt studiehjälp och studiemedel. De samlade kostnaderna inom utgiftsområdet uppgick 2016 till 19,5 miljarder kronor. Prognosen för 2017 visar på en ökning med ca 700 miljoner kronor. Föreslagen anslagsnivå för utgiftsområdet 2018 är 24,4 miljarder kronor.

Anslagsförändringar till följd av föreslagna och beslutade reformer och besparingar

På grund av föreslagna satsningar och de satsningar som riksdagen tidigare har beslutat om bedöms utgifterna öka med 2,8 miljarder kronor 2018. För 2019 och 2020 beräknas utgifterna öka med 3,9 miljarder kronor respektive 4,2 miljarder kronor.

Anslagsförändringar till följd av förändrade makroekonomiska förutsättningar

Jämfört med de beräkningar som gjordes i budgetpropositionen för 2017 bedöms utgifterna för 2018 öka med 476 miljoner kronor på grund av prisbasbelopps- och ränteförändringar. För 2019 och 2020 beräknas utgifterna öka med 764 miljoner kronor respektive 1 248 miljoner kronor.

Anslagsförändringar till följd av förändrade volymer och övriga anslagsförändringar

Utgifterna bedöms minska med 178 miljoner kronor 2018 och beräknas minska för 2019 med 113 miljoner kronor. För 2020 beräknas utgifterna öka med 69 miljoner kronor på grund av förändrade volymer.

Vidare bedöms utgifterna minska med 207 miljoner kronor för 2018 på grund av förändringen av regleringsbeloppen när det gäller den statliga ålderspensionsavgiften. Utgifterna beräknas minska med 347 miljoner kronor för 2019 och beräknas öka för 2020 med 6 miljoner kronor.

**Tabell 3.3 Ramnivå 2018 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 15 Studiestöd**

<i>Miljoner kronor</i>	
	2018
Transfereringar ¹	22 007
Verksamhetsutgifter ²	2 345
Investeringar ³	
Summa ramnivå	24 352

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2016 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

3.3 Mål för området

Studiestödet i form av bidrag och lån är en del av utbildningspolitiken. Studiestödet ska verka rekryterande för både kvinnor och män och därmed bidra till ett högt deltagande i utbildning. Det ska vidare utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa. Studiestödet ska även ha en god effekt på samhälls-ekonomi över tiden. Målen för studiestödet slogs fast i samband med studiestödsreformen 2001 (prop. 1999/2000:10, bet. 1999/2000: UbU7, rskr. 1999/2000:96).

Målen ska uppnås genom ett effektivt, sammanhållet, flexibelt och rättssäkert studiestödsystem som ska vara enhetligt och överblickbart för den enskilde. De utbetalningar som görs från systemet ska vara korrekta, och den del av studiestödet som utgörs av lån ska återbetalas fullt ut (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:UbU2, rskr. 2010/11:136).

Kort beskrivning av studiestödet

Studiehjälp

Studiehjälp består i huvudsak av studiebidrag som lämnas till heltidsstuderande i gymnasieskolan, extra tillägg som kan lämnas till studerande från inkomstsvaga hushåll och inackorderingstillägg som kan lämnas till vissa studerande på fristående skolor som måste bo inackorderade på skolorten. Studiebidrag lämnas med 1 050 kronor per månad under tio månader per år. Storleken på det extra tillägget är beroende av elevens och föräldrarnas sammanlagda inkomster och förmögenhet. Inackorderingstillägget lämnas med ett belopp som är beroende av avståndet mellan föräldrahemmet och skolan.

Bidrag till vissa elever med funktionsnedsättning i gymnasieskolan (Rg-bidrag)

Rg-bidrag lämnas för kostnader för mat, boende och hemresor vid viss gymnasieutbildning för döva och hörselskadade elever vid riksgymnasierna i Örebro samt till svårt rörelsehindrade elever i särskilt anpassad utbildning. Inom Rg-bidraget finns ett tilläggsbidrag som kan lämnas till elever som förutom Rg-bidrag får aktivitetsersättning och som därför inte har rätt till studiemedel.

Lärlingsersättning

Elever i gymnasial lärlingsutbildning kan få en kostnadsersättning, s.k. lärlingsersättning. Lärlingsersättning lämnas med 1 000 kronor per månad.

Studiemedel

Studerande som uppfyller vissa grundvillkor har rätt till studiemedel. Studiemedel består av studiebidrag och studielån. Totalbeloppet (bidrag och lån) per studiemånad uppgår till 10 851 kronor för heltidsstudier 2017. Det finns två olika nivåer på bidraget, en generell och en högre nivå. Den generella bidragsnivån utgör 28,4 procent av totalbeloppet medan den högre nivån utgör 66,2 procent. Studiemedel med den högre bidragsnivån kan lämnas för studier på grundläggande och gymnasial nivå till vuxna studerande som saknar sådan utbildning. Vidare kan arbetslösa ungdomar under 25 år sedan 2011 under vissa förutsättningar få den högre bidragsnivån. Studiebidraget är skattefritt och pensionsgrundande. I vissa fall kan den studerande även

få tilläggsbidrag, tillägglån och merkostnadslån. Tilläggsbidraget lämnas till studerande med barn och utgör ett differentierat kompletterande stöd beroende på antalet barn. Tillägglån kan lämnas till studerande över 25 år som har haft en viss arbetsinkomst före studiestarten. Lån kan även lämnas för vissa merkostnader som den studerande har i samband med sina studier.

Studiestartsstöd

Stödet består av bidrag utan inslag av lån och utgör ett komplement till studiemedelsystemet. Studerande med barn kan få ett tilläggsbidrag. Studiostartsstöd får lämnas med 9 221 kronor per studiemånad för heltidsstudier 2017 till den som har kort tidigare utbildning och ett stort behov av utbildning på grundläggande och gymnasial nivå för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Stödet får lämnas till vissa personer som är arbetssökande från och med det kalenderår den studerande fyller 25 år.

Återbetalning av studielån

Det finns för närvarande tre olika återbetalningssystem. I varje system finns det särskilda återbetalnings- och trygghetsregler som under vissa förutsättningar kan ge möjlighet till bl.a. nedsättning av årsbeloppet och avskrivning av studielån.

Bidrag vid viss föräldrautbildning i teckenspråk (s.k. TUFF-ersättning)

Föräldrar till barn som använder teckenspråk, och med föräldrar likställda personer, kan få ersättning när de deltar i utbildning i teckenspråk.

Studielitteratur till vissa högskolestuderande

Högskolestuderande som har en funktionsnedsättning i form av läsnedsättning kan få låna studielitteratur genom Myndigheten för tillgängliga medier.

Utländska medborgare

En studerande som inte är svensk medborgare kan under vissa förutsättningar få studiestöd för studier i Sverige. Det gäller utländska medborgare med permanent uppehållstillstånd i Sverige och utländska medborgare med uppehållsrätt som bedöms ha en varaktig anknytning till Sverige. Vidare ska vissa utländska medborgare i studiestödshänseende jämnställas med svenska medborgare. Det rör sig främst om migrerande

arbetstagare och egenföretagare som är medborgare i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz och deras familjemedlemmar samt personer med permanent uppehållsrätt i Sverige. Tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatta här och innehavare av s.k. EU-blåkort jämställs också med svenska medborgare vid studier i Sverige. När det gäller rätt till studiehjälp jämställs vissa familjemedlemmar till gästforskare respektive till innehavare av EU-blåkort med svenska medborgare.

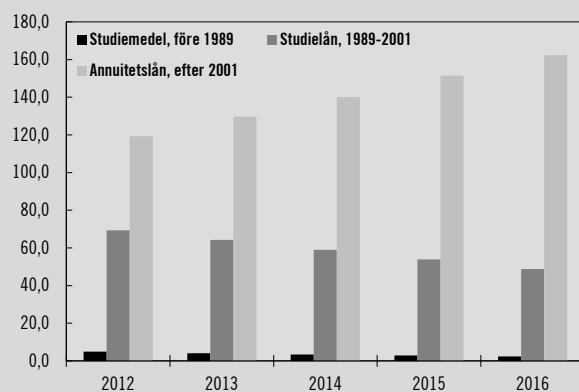
Kort beskrivning av lånesystemet

Tre olika system

Det finns för närvarande tre olika lånesystem. Det totala antalet låntagare i de tre återbetalningssystemen uppgick 2016 till drygt 1,5 miljoner. Låntagarnas skuld består av lån och kapitaliserade räntor samt administrativa avgifter. Låntagarnas totala skuld uppgick vid utgången av 2016 till 213,3 miljarder kronor. Diagram 3.1 visar hur den totala skulden för de olika låneformerna har utvecklats under de senaste fem åren.

Diagram 3.1 Låntagarnas skuld

Miljarder kronor

Källa: CSN.

Den genomsnittliga skulden när det gäller annuitetslån är 134 800 kronor för kvinnor och 132 300 kronor för män. Historiskt sett har män haft högre studieskulder än kvinnor men sedan 2008 har kvinnor högre skulder på sina annuitetslån. Denna förändring beror troligtvis på att kvinnor i genomsnitt har studiemedel under en något längre tid än män, samt att män betalar av sina skulder i något snabbare takt än kvinnor.

Lån hos Riksgäldskontoret

CSN finansierar sedan 1989 studielånen genom upplåning hos Riksgäldskontoret. Sedan den 1 januari 2014 gäller budgetlagens (2011:203) bestämmelser om statlig utlåning som finansieras med lån i Riksgäldskontoret för all nyutlåning av studielån. Stocken av befintliga lån hanteras dock som tidigare med finansiering av konstaterad förlust.

Kreditmodellen enligt budgetlagen innebär att den förväntade kostnaden för lånet ska beräknas innan ett lån ställs ut. För studielånen innebär detta att de förväntade förlusterna för nyutlåning beräknas och anslagsfinansieras när lånen utfärdas. Vid beräkningen fastställer CSN en procentandel av utlånat belopp, vilken är 7,1 procent för 2017. Medel för förväntade förluster förs till en kreditreserv och används sedan för att täcka avskrivningar av lånefordringar.

Amorteringar från låntagarna som motsvarar upplånade medel minskar CSN:s låneskuld hos Riksgäldskontoret. De räntor som påförs låntagarna och som är obetalda vid årsskiftet kapitaliseras och ökar den enskildes skuld. Den del av den enskildes skuld som utgörs av kapitaliserade räntor lånas upp hos Riksgäldskontoret. Samtliga amorteringar av kapitaliserade räntor från låntagare minskar låneskulden hos Riksgäldskontoret.

CSN disponerar mottagna räntor från låntagarna för att finansiera räntan på studielånen i Riksgäldskontoret. Låntagarna betalar en nedsatt ränta på sina studielån och annuitetslån till CSN. Räntesatsen är 70 procent av den ränta som CSN betalar till Riksgäldskontoret, vilken för 2017 är 0,48 procent. Den 30-procentiga nedsättningen av räntan finansieras genom medel på anslag.

3.4 Resultatredovisning

Tabell 3.4 Antal studiestödstagare och utbetalda belopp

Tusental kronor

	2014			2015			2016			Utbetalt bidrag ¹	Utbetalt lån
	Antal	Kvinnor (%)	Män (%)	Antal	Kvinnor (%)	Män (%)	Antal	Kvinnor (%)	Män (%)		
Studiehjälp	406 910	48	52	398 533	48	52	397 646	48	52	3 258	
Varav											
Utland	1 220	70	30	1 175	66	34	1 210	67	33	12	
Studiemedel	516 031			511 052			502 545			9 776	17 469
Varav											
Grundläggande nivå	22 577	71	29	22 497	70	30	22 061	69	31	436	139
Gymnasial nivå	119 144	60	40	113 986	59	41	108 777	60	40	2 171	1 824
Eftergymnasial nivå	340 388	59	41	341 418	60	40	339 951	59	41	6 668	13 249
Utlandsstudier	33 922	58	42	33 151	58	42	31 756	58	42	501	2 257
Studiemedelsräntor och avskrivningar²										2422	
Bidrag till vissa funktionshindrade i gymnasieskolan	400	45	55	401	46	54	384	44	56	37	
Lärlingsersättning	7 285	41	59	9 605	38	62	11 013	39	61	62	
Bidrag vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	158	54	46	156	58	42	159	68	32	1	
Studielitteratur	10 936	63	37	10 934	63	37	10 934	63	37	-	
Totalt	930 784			919 747			922 679				

Källor: CSN, SPSM och MTM.

Tabellen visar det bruttoräknade antalet stödtagare per studiestöd. När antalet stödtagare redovisas fördelat per bidrags- eller utbildningsnivå och sedan summeras blir de som fått utbetalningar på fler än en nivå under året dubbelräknade.

¹ Belopp för studiemedel och bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk inkluderar statlig ålderspensionsavgift.

Belopp för studiemedel inkluderar tilläggsbidrag.

² Siffran avser anslagsbelastningen i statsbudgeten för studiemedelsräntor och avskrivningar.

I detta avsnitt redovisas resultatet av statens insatser inom studiestödsverksamheten. Resultaten för varje studiestöd redovisas per studerandegrupp fördelat på grundläggande och gymnasial nivå (t.ex. kommunal vuxenutbildning och folkhögskoleutbildning) respektive eftergymnasial nivå (t.ex. högskoleutbildning och yrkeshögskoleutbildning). Resultaten presenteras genomgående efter kön.

I respektive avsnitt anges vilka indikatorer som har valts ut för att mäta måluppfyllelsen. Det finns en nära koppling mellan det rekryterande och det utjämnande målet på så sätt att båda målen handlar om att studiestödet ska bidra till att personer som inte annars skulle ha påbörjat studier gör det. Det utjämnande målet kan närmare definieras som att studiestödet ska vara selektivt rekryterande, dvs. det bör vara utformat på ett sådant sätt att det i vissa fall specifikt riktar sig till särskilda grupper. Det är därför natur-

ligt att liknande eller i förekommande fall samma indikator används för att mäta olika delar av måluppfyllelsen.

Under avsnitt 3.5 görs en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen inom utgiftsområdet.

Utbildningsutskottet har redovisat resultatet av en genomförd uppföljning av utgiftsområdets indikatorer (bet. 2016/17:UbU2). Regeringen ser positivt på det arbete som utskottet genomfört och har för avsikt att under hösten 2017 påbörja ett arbete med att i stort se över resultatredovisningen för utgiftsområde 15 Studiestöd. I översynen ingår bl.a. att utvärdera de indikatorer som nu används.

3.4.1 Unga studerande på gymnasial nivå i Sverige

De studiestöd som lämnas till unga studerande på gymnasial nivå i Sverige är studiehjälp, bidrag till vissa elever med funktionsnedsättning och kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning.

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Den indikator som används för att mäta rekryterande effekt är:

- antal studerande med inackorderingstillägg.

Den indikator som används för att mäta utjämnande effekt är:

- antal studerande med inackorderingstillägg och extra tillägg.

Resultat

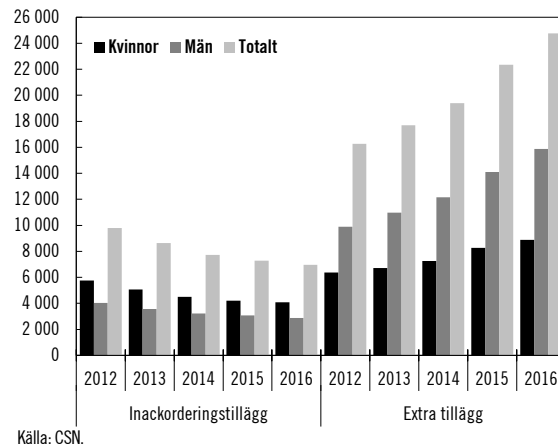
Under 2016 fick ca 396 400 studerande, varav 189 400 kvinnor och 207 000 män, studiehjälp för studier i Sverige, vilket är en minskning med ca 0,2 procent jämfört med föregående år. Minskningen av antalet studerande med studiehjälp kan förklaras av minskande ungdomskullar. Från och med 2017 beräknas antalet studerande med studiehjälp öka igen. Av de elever som hade studiebidrag gick 72 procent i kommunala gymnasieskolor och 26 procent i fristående gymnasieskolor. Omkring 2 procent studerade på folkhögskolor och i den kommunala vuxenutbildningen.

Ungefär 2 procent av samtliga studerande med studiehjälp fick inackorderingstillägg under 2016. Det motsvarar ca 7 000 studerande, varav andelen kvinnor var 59 procent och andelen män 41 procent. Av de elever som studerade vid fristående gymnasieskolor hade 5 procent inackorderingstillägg, vilket motsvarar knappt 5 000 personer. Därutöver var det ca 1 900 studerande på folkhögskolor och ett mindre antal studerande på bl.a. kompletterande utbildningar som hade inackorderingstillägg.

Under 2016 lämnades extra tillägg till drygt 6 procent av samtliga studerande med studiehjälp. Detta motsvarar ca 24 800 studerande,

varav andelen kvinnor var 36 procent och andelen män 64 procent. Extra tillägg kan lämnas med 855 kronor, 570 kronor eller 285 kronor i månaden beroende på familjens inkomst. Under 2016 fick drygt 90 procent av de studerande med extra tillägg den högsta bidragsnivån. Berättigade till den bidragsnivån är personer i hushåll vars inkomst understiger 85 000 kronor per år.

Diagram 3.2 Antal studerande med inackorderingstillägg och extra tillägg

Knappt 24 700 studerande har fått sin studiehjälp indragen på grund av ogiltig frånvaro under läsåret 2015/16. Det motsvarar knappt 8 procent av det totala antalet studerande med studiehjälp, vilket är en ökning jämfört med föregående läsår. Det var fler män än kvinnor som fick indragen studiehjälp, 63 procent män och 37 procent kvinnor. En stor andel av de som rapporterats för olovlig frånvaro får ett återkrav avseende den studiehjälp som redan har hunnit betalas ut.

Under 2016 fick ca 380 studerande s.k. Rg-bidrag, vilket innebär en minskning jämfört med föregående år. Av de studerande som fick Rg-bidrag var 44 procent kvinnor och 56 procent män.

I januari 2014 infördes en kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning, s.k. lärlingsersättning, på 1 000 kronor per studiemånad. Under 2016 betalade CSN ut drygt 62 miljoner kronor i lärlingsersättning, vilket är en ökning jämfört med föregående år då 55 miljoner kronor betalades ut. Cirka 11 000 elever fick lärlingsersättning under året. Av dessa var 39 procent kvinnor och 61 procent män.

Tabell 3.5 Unga studerande på gymnasial nivå i Sverige

Antal studerande och utbetalade bidrag

	Antal 2016	Andel kvinnor (%)	Andel män (%)	Utgifter 2016 (mnkr)
Studiehjälp i Sverige	396 400	48	52	3 245
Studiebidrag	395 900	48	52	3 036
Inackorderings-tillägg	7 000	59	41	63
Extra tillägg	24 800	36	64	146
Lärlingsersättning	11 000	39	61	62
Rg-bidrag	384	44	56	37

Källa: CSN.

3.4.2 Vuxna studerande på grundläggande och gymnasial nivå

Vuxna studerande kan få studiemedel för studier på grundläggande och gymnasial nivå.

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De indikatorer som används för att mäta rekryterande effekt är:

- antal studerande på grundläggande och gymnasial nivå med studiemedel,
- antal studerande på dessa nivåer med den högre bidragsnivån, och
- andel vuxna studerande på grundläggande och gymnasial nivå med studiemedel av det totala antalet studerande på dessa nivåer.

Den indikator som används för att mäta utjämnande effekt är:

- antal studerande på grundläggande och gymnasial nivå med den högre bidragsnivån.

Resultat

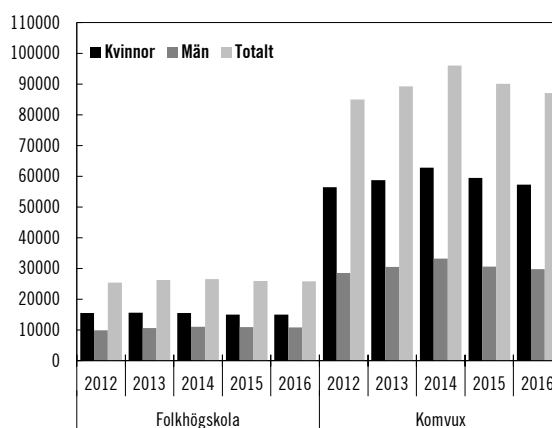
Under 2016 fick ca 22 100 studerande studiemedel för studier på grundläggande nivå, vilket är ca 100 färre än under 2015. Av dessa studerande var 69 procent kvinnor. Ungefär 12 500 studerande fick studiemedel med den högre bidragsnivån under 2016, vilket är en ökning med 100 personer och motsvarar 54 procent av studiestödstagarna på grundläggande nivå. De

som studerar med studiemedel på grundläggande nivå är äldre än studerande på andra nivåer. Under 2016 var 56 procent av de studerande på den nivån 30 år eller äldre, medan endast 30 procent av de studerande på gymnasial nivå var i samma ålder.

Under 2016 återfanns de flesta vuxen-studerande med studiemedel på grundläggande nivå, 86 procent, inom kommunal vuxen-utbildning (komvux). Resterande studerade på folkhögskola.

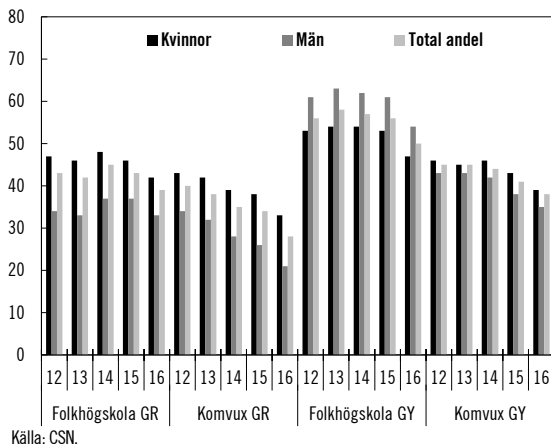
Antalet personer med studiemedel för studier på gymnasial nivå uppgick 2016 till ca 108 800, vilket är en minskning med ca 4 000 personer jämfört med 2015. Av dessa var 60 procent kvinnor och 40 procent män. Cirka 33 600 studerande på gymnasial nivå fick under 2016 studiemedel med den högre bidragsnivån, vilket är en minskning med ca 2 200 personer jämfört med 2015. Andelen studerande med den högre bidragsnivån var 30 procent, en minskning med 1 procentenhet jämfört med 2015. Ungefär 49 procent av de studerande var yngre än 25 år, medan 30 procent var 30 år eller äldre och 11 procent var 40 år eller äldre.

Av de som studerade med studiemedel på gymnasial nivå under 2016 läste ca 67 procent inom komvux, 17 procent på folkhögskola och 16 procent på övriga gymnasiala utbildningar.

Diagram 3.3 Antal vuxna studerande på grundläggande och gymnasial nivå, fördelat på folkhögskolor och komvux

Källa: CSN.

Andelen kvinnor av de vuxna studerande på grundläggande och gymnasial nivå inom komvux var drygt 65 procent medan 35 procent var män. Motsvarande andelar för studerande på folkhögskolan var 56 procent kvinnor och 44 procent män.

Diagram 3.4 Andel vuxna studerande på grundläggande och gymnasial nivå med studiemedel av det totala antalet studerande på dessa nivåer

Källa: CSN.

Andelen studerande med studiemedel sett till det totala antalet studerande på komvux uppgick till 36 procent under det andra halvåret 2016. Andelen har minskat med 6 procentenheter jämfört med andra halvåret 2015. För kvinnor var andelen 38 procent och för män 32 procent. Andelen studerande med studiemedel sett till det totala antalet studerande på folkhögskola uppgick till 51 procent under det andra halvåret 2016. Andelen har minskat med 3 procentenheter jämfört med det andra halvåret 2015. För kvinnor var andelen 50 procent och för män 53 procent.

Sedan 2011 får den högre bidragsnivån inom studiemedlen lämnas till vissa arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år för vissa studier på grundläggande eller gymnasial nivå inom komvux eller folkhögskola. Under 2016 fick ungefär 4 100 ungdomar studiemedel med den högre bidragsnivån. De ingår i det totala antalet studerande med det högre bidraget som redovisas nedan. Antalet ungdomar har minskat med knappt 200 jämfört med föregående år. Majoriteten, 90 procent, studerade på gymnasial nivå medan 18 procent studerade på grundläggande nivå. Av de ungdomar som tog del av satsningen under 2016 var 46 procent kvinnor och 54 procent män.

Tabell 3.6 Vuxna studerande med studiemedel

Antal studerande och utbetalade bidrag

	Antal 2016	Andel kvinnor (%)	Andel män (%)	Utgifter 2016 (mnkr)
Grundläggande nivå	22 100	69	31	436
varav med den högre bidragsnivån	12 500	73	27	343
Gymnasial nivå	108 800	60	40	2 171
varav med den högre bidragsnivån	33 700	65	35	1 151
Totalt	130 900			2 607

Källa: CSN.

3.4.3 Studerande på eftergymnasial nivå i Sverige

Det studiestöd som lämnas till studerande på eftergymnasial nivå i Sverige är studiemedel. Till högskolestuderande med synskada eller annan läsnedsättning ges även möjlighet att låna studielitteratur.

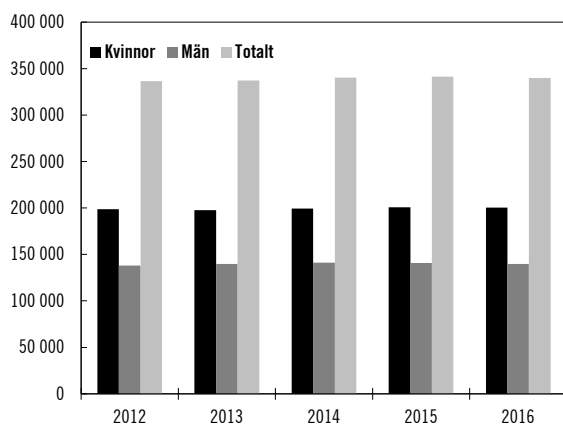
Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De indikatorer som används för att mäta rekryterande effekt är:

- antal studerande på eftergymnasial nivå med studiemedel, och
- andel studerande med studiemedel av det totala antalet studerande på eftergymnasial nivå.

Resultat

Under 2016 studerade ca 340 000 personer på eftergymnasial nivå i Sverige med studiemedel, vilket är en minskning med ca 1 500 studerande jämfört med 2015. Det är första gången sedan 2011 som antalet studerande på eftergymnasial nivå minskar.

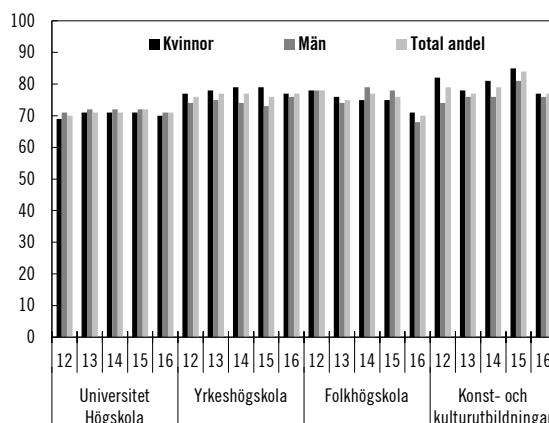
Diagram 3.5 Antal studerande på eftergymnasial nivå med studiemedel

Källa: CSN.

De allra flesta studiemedelstagare på eftergymnasial nivå under 2016, ca 87 procent, studerade vid universitet eller högskola. Ungefär 11 procent var registrerade som studerande vid yrkeshögskoleutbildning eller kvalificerad yrkesutbildning. Resterande andel studerade inom övriga utbildningsformer. Andelarna har inte förändrats nämnvärt under de senaste åren.

Av de studerande på eftergymnasial nivå med studiemedel 2016 var 53 procent yngre än 25 år och 19 procent 30 år eller äldre. Andelen som var 30 år eller äldre har ökat med 1 procentenhet jämfört med 2015, medan andelen studerande i gruppen yngre än 25 år har minskat med motsvarande.

Under det andra halvåret 2016 studerade 71 procent av det totala antalet studerande på högskolenivå i Sverige med studiemedel och andelen har minskat med 1 procentenhet jämfört med andra halvåret 2016. Störst andel studerande med studiemedel återfinns på studiestödsberättigande konst- och kulturutbildningar och inom yrkeshögskolan. Fördelningen mellan män och kvinnor är i princip jämn.

Diagram 3.6 Andel studerande med studiemedel av det totala antalet studerande inom olika eftergymnasiala utbildningsformer

Källa: CSN.

Som framgår av tabellen nedan är det fler kvinnor än män som har studiemedel för studier på eftergymnasial nivå, vilket är oförändrat jämfört med 2015. Under 2016 har antalet män med studiemedel på eftergymnasial nivå minskat med ca 1 100 studerande. Antalet kvinnor har minskat med knappt 400 studerande.

Tabell 3.7 Studerande på eftergymnasial nivå i Sverige med studiemedel

Antal studerande och utbetalade bidrag

	Antal 2016	Andel kvinnor (%)	Andel män (%)	Utgifter 2016 (mnr)
Eftergymnasial nivå	340 000	59	41	6 670

Källa: CSN.

Studielitteratur för vissa högskolestuderande

Högskolestuderande med läsnedsättning kan få låna anpassad studielitteratur genom Myndigheten för tillgängliga medier (MTM). MTM producerar och förvärvar talböcker, både svenska och utländska, och punktskriftsböcker för högskolestuderande med läsnedsättning.

MTM har infört ett styrsystem som har medfört effektiviserade produktions- och distributionsprocesser. Detta har lett till att ledtiden för produktion har minskat även under 2016.

Antalet producerade och förvärvade titlar har minskat med 344 till 1 678 titlar. Produktionen av talböcker har minskat på grund av att MTM under åren 2014 och 2015 i samverkan med lärosätena har förproducerat titlar till kurser.

Även förvärven från högskolorna minskar, då högskolorna väljer att använda andra hjälpmedel än inläsning för mindre omfattande material, exempelvis kompendier. Antalet lån fortsätter att öka och uppgick till ca 113 100 under 2016, att jämföra med 2015 då antalet lån var ca 85 400.

3.4.4 Studerande utomlands

Det huvudsakliga stödet till studerande utomlands är studiemedel. Studerande under 20 år kan i vissa fall få studiehjälp för studier utomlands på gymnasial nivå i form av studiebidrag, inackorderingstillägg, extra tillägg och ersättning för dagliga resor. Studiemedel kan lämnas för gymnasiala och eftergymnasiala studier utomlands. Rätten till studiemedel för studier på gymnasial nivå utanför EES och Schweiz är dock begränsad. Förutom ordinarie bidrag och lån kan även merkostnadslån för bl.a. undervisningsavgifter och resor lämnas.

Den 1 juni 2015 trädde nya regler för studiemedel för utlandsstudier i kraft. De innebär bl.a. att studielån för utlandsstudier lämnas med samma grundbelopp som i Sverige, att det finns möjlighet till ett högre och mer flexibelt uttag av merkostnadslån för undervisningsavgifter och att bestämmelserna i vissa delar anpassas till EU-rätten.

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De indikatorer som används för att mäta rekryterande effekt är:

- antal studerande utomlands med studiehjälp, och
- antal studerande utomlands med studiemedel på gymnasial och eftergymnasial nivå.

Resultat

Studiehjälp

Antalet studerande med studiehjälp för studier utomlands på gymnasial nivå uppgick till drygt 1 200 under 2016. Sammantaget ökade antalet studerande med studiehjälp för studier utomlands med 3 procent jämfört med 2015. Av dessa fick 300 personer inackorderingstillägg och ett

fåtal personer fick extra tillägg eller ersättning för dagliga resor.

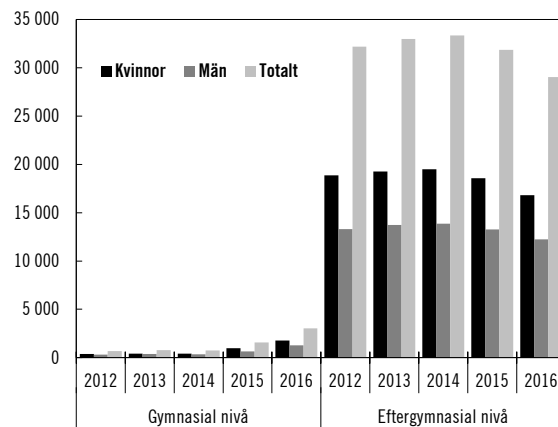
Studiemedel

Antalet utlandsstuderande på gymnasial nivå med studiemedel uppgick 2016 till ca 3 000, vilket är en ökning med ungefär 1 400 studerande jämfört med året innan. Av de utlandsstuderande på gymnasial nivå var 58 procent kvinnor och 42 procent män.

Antalet utlandsstuderande på eftergymnasial nivå med studiemedel minskade för andra året i följd och uppgick 2016 till ca 29 000. Det är en minskning med 3 000 personer jämfört med 2015. Av de utlandsstuderande på eftergymnasial nivå var 58 procent kvinnor och 42 procent män. Cirka 8 procent av samtliga studerande med studiemedel på eftergymnasial nivå studerade utomlands under 2016. Andelen minskade med 1 procentenhet jämfört med året innan.

Totalt uppgick antalet utlandsstuderande med studiemedel till ca 31 600 under 2016, vilket är en minskning med 1 600 personer jämfört med 2015.

Diagram 3.7 Antal studerande med studiemedel vid utlandsstudier på olika utbildningsnivåer

Källa: CSN.

Av de utlandsstuderande på eftergymnasial nivå under 2016 utgjorde gruppen fritt utresande studenter, dvs. studerande som på eget initiativ studerar utomlands utan stöd av något avtal mellan lärosäten, den största andelen med ca 70 procent. Gruppen studerande inom ramen för utbytesprogram utgjorde ca 30 procent. Både andelen fritt utresande och studerande på utbytesprogram ökade under 2016. Därutöver läste ca 1 procent under 2016 på eftergymnasiala språkkurser, vilket var en minskning med 8 procentenheter jämfört med 2015. Efter

reformerings av utlandsstudiestödet den 1 juni 2015 räknas merparten av de s.k. icke-akademiska språkkurserna som gymnasiala.

Cirka 55 procent av de utlandsstuderande på eftergymnasial nivå studerade under 2016 inom EU. De tio länder som under 2015 tog emot flest svenska studerande var: USA, Storbritannien, Danmark, Polen, Australien, Norge, Tyskland, Spanien, Nederländerna och Frankrike. Ungefär 72 procent av de utlandsstuderande studerade i dessa länder.

Det är främst yngre studiemedelstagare som väljer utlandsstudier. Under 2016 var 62 procent yngre än 25 år och bara 8 procent 30 år eller äldre.

Tabell 3.8 Studerande utomlands

Antal studerande och utbetalade bidrag

	Antal 2016	Andel kvinnor (%)	Andel män (%)	Utgifter 2016 (mnkr)
Studiehjälp	1 174	67	33	12
varav inackorderings-tillägg	327	65	35	4
varav extra tillägg	13	69	31	0,1
Studiemedel för gymnasiala studier	3 011	58	42	33
Studiemedel för eftergymnasiala studier	29 037	58	42	468
Totalt	33 222			513

Källa: CSN.

3.4.5 Studerande med barn

För att underlätta för personer med barn att studera får studiemedel i form av ett tilläggsbidrag lämnas utöver ordinarie studiemedel. Bidraget lämnas som ett differentierat stöd beroende på antalet barn.

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De indikatorer som används för att mäta rekryterande och utjämnande effekt är:

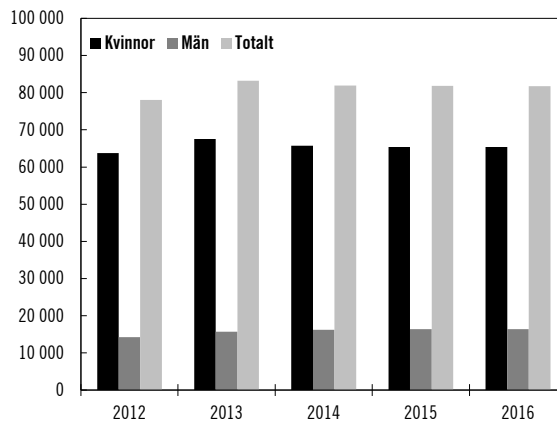
- antal studerande med tilläggsbidrag,
- antal studerande utomlands med tilläggsbidrag, och
- andel studerande med studiemedel på grundläggande, gymnasial och eftergymnasial nivå med tilläggsbidrag.

Tilläggsbidraget syftar till att underlätta för föräldrar att studera samt till att hjälpa barn i ekonomiskt utsatta familjer. Det kan därför också anses ha en utjämnande, dvs. selektivt rekryterande effekt på målgruppen. Det är därmed lämpligt att samma indikator används för att mäta flera delar av målpuppfyllelsen.

Resultat

Under 2016 fick ca 81 800 studerande med studiemedel tilläggsbidrag, vilket är i princip oförändrat jämfört med 2015. Av dessa var 80 procent kvinnor och 20 procent män.

Diagram 3.8 Antal studerande med tilläggsbidrag

Källa: CSN.

Av dem som studerade på grundläggande nivå under 2016 hade 50 procent tilläggsbidrag. Motsvarande andelar på gymnasial nivå och eftergymnasial nivå var 27 respektive 13 procent. Skillnaderna kan bl.a. förklaras av att det skiljer i ålder mellan de olika studerandegrupperna och att äldre studerande oftare har barn. De studerande som fick tilläggsbidrag under 2016 hade i genomsnitt 1,8 barn och sammanlagt betalades det ut tilläggsbidrag för 149 100 barn, vilket är en ökning med 1 200 barn sedan 2015.

Tabell 3.9 Tilläggsbidrag till studerande med barn

Antal studerande och utbetalade bidrag

	Antal 2016	Andel kvinnor (%)	Andel män (%)	Utgifter 2016 (mnkr)
Tilläggsbidrag	81 800	80	20	423
varav utlandsstuderande	595	55	45	2,7

Källa: CSN.

3.4.6 Studieekonomi

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

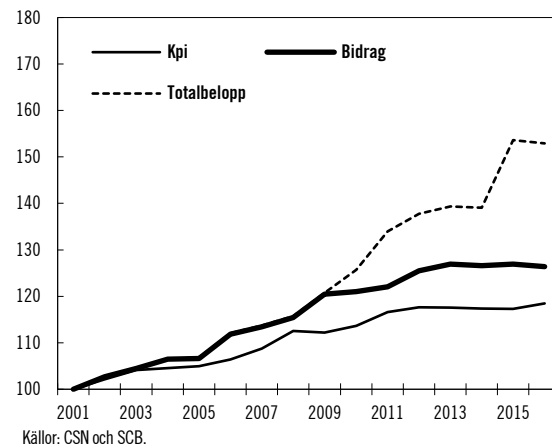
Den indikator som används för att mäta rekryterande och utjämnande effekt är:

- studiemedlens allmänna köpkraft i en jämförelse med konsumentprisindex.

Den studerandes ekonomi under studietiden kan vara avgörande för om en person rekryteras till studier. Ett studiestödssystem som uppfattas som omfattande och rättvist har både en utjämnande och rekryterande effekt för individerna. Effekten beror dels på behovet av stöd, dels på om stödet är tillräckligt för att möjliggöra studier. Det är därför lämpligt att indikatorn används för att mäta flera delar av måluppfyllelsen.

Resultat

En jämförelse med konsumentprisindex (KPI) visar att studiemedlens allmänna köpkraft fortsätter att följa kostnadsutvecklingen. Köpkraften var under 2015 den högsta sedan de moderna studiemedlen infördes 1965. Som en följd av att prisbasbeloppet sänktes minskade dock studiemedlens köpkraft något under 2016.

Diagram 3.9 Jämförelse mellan utveckling av studiemedelsbeloppen och konsumentprisindex

CSN har under de senaste åren ökat sin kunskap om de studerandes ekonomiska och sociala situation. När CSN undersöker hur mycket studiemedlen räcker till används flera olika metoder. CSN genomför bl.a. en större enkätundersökning vartannat år.

Enkätundersökningen som gjordes under 2015 visar att de studerandes upplevelse av sin studieekonomi har försämrats något. Av samtliga studerande som deltog i undersökningen svarade 67 procent att ekonomin under studierna är ganska bra, bra eller mycket bra. Detta är en nedgång med 2 procentenheter sedan 2013. Män och kvinnor gjorde i princip en likartad bedömning av sin ekonomiska situation. Äldre gör en något mer negativ bedömning av studieekonomin än yngre.

Av de studerande som hade både studiebidrag och studielån ansåg 39 procent att studiemedlen helt täcker deras levnadsomkostnader. Det är lika stor andel som 2013. Till skillnad från undersökningen 2013, då män i större utsträckning än kvinnor uppgav att studiemedlen helt eller till stor del täcker omkostnaderna, gör kvinnor och män i 2015 års undersökning likvärdiga bedömningar av studiemedlens tillräcklighet. Studerande med barn upplevde sin studieekonomi bättre under 2015 än de gjorde 2013, vilket tyder på att den ekonomiska situationen för studerande föräldrar har förbättrats de senaste åren.

Undersökningen visar också att andelen av studiemedelstagarna som arbetar vid sidan av studierna har ökat. Under 2015 uppgav 43 procent av dem att de arbetade vid sidan av sina studier, vilket är en ökning med 4 procentenheter sedan 2013. Kvinnor arbetar i högre utsträckning än män vid sidan av studierna. Som

vid tidigare undersökningar angavs som skäl till varför de studerande väljer att arbeta vid sidan av studierna bl.a. att de får arbetspraktik, att det gör det lättare att få ett arbete efter avslutade studier och att det ger extrapengar.

3.4.7 Lånebenägenhet och den enskildes skuldsättning

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De indikatorer som används för att mäta rekryterande och utjämnande effekt är:

- antal studerande som tog studielån i förhållande till antal studerande med studiebidrag (s.k. lånebenägenhet),
- andel utlandsstuderande med studielån, och
- andel studerande med studielån på eftergymnasial nivå med merkostnads- och tilläggs lån.

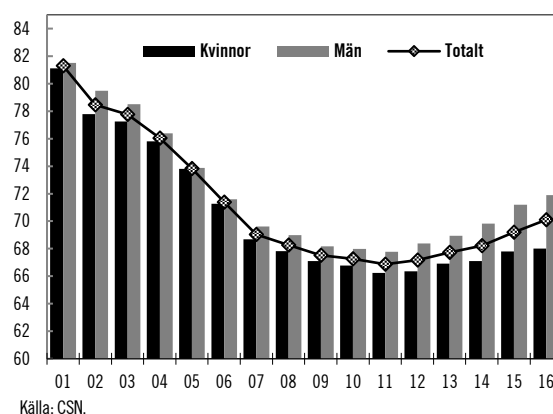
De indikatorer som används för att mäta god effekt på samhällsekonomin är:

- de studerandes lånebenägenhet i olika åldersgrupper och på olika utbildningsnivåer,
- antal studerande med studielån på eftergymnasial nivå med merkostnads- och tilläggs lån,
- andel utlandsstuderande med studielån, och
- genomsnittlig skuld på annuitetslån för nya återbetalningsskyldiga fördelat på studienivå och kön.

Resultat

Antalet studerande som tar studielån i förhållande till antalet studerande med studiebidrag, dvs. lånebenägenheten, minskade kontinuerligt efter studiestödsreformen 2001. Sedan 2012 har dock lånebenägenheten ökat igen. Lånebenägenheten för samtliga utbildningsnivåer var 70,1 procent under 2016 jämfört med 69,2 procent 2015.

Diagram 3.10 Studerandes lånebenägenhet fördelat på kön

Studielån

Lånebenägenheten vid studier på grundskolenivå minskade under 2016 och var 35 procent. Lånebenägenheten bland dem som studerar på eftergymnasial nivå har ökat jämfört med 2015 och uppgick till 76 procent under 2016.

Tabell 3.10 Studerandes lånebenägenhet på olika utbildningsnivåer

Andel av samtliga låntagare

	2012	2013	2014	2015	2016
Grundläggande nivå	34,2	34,8	34,3	36,3	35,0
Kvinnor	29,8	30,4	29,4	31,1	30,2
Män	44,7	45,3	46,2	48,6	45,6
Gymnasial nivå	53,9	53,6	53,2	53,8	52,5
Kvinnor	53,3	53,0	52,2	52,6	51,3
Män	54,8	54,4	54,6	55,8	54,5
Eftergymnasial nivå	72,1	73,1	74,1	74,3	76,5
Kvinnor	71,8	72,8	73,5	73,5	75,7
Män	72,6	73,6	74,9	75,5	77,6

Källa: CSN.

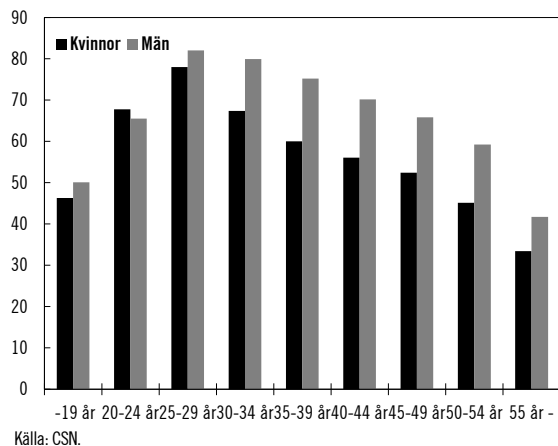
Män tar oftare studielån jämfört med kvinnor. Under 2016 tog 71,9 procent av männen lån jämfört med 68,8 procent av kvinnorna. Särskilt stor är skillnaden för studerande på grundläggande nivå. Där hade ca 46 procent av männen studielån, jämfört med ca 30 procent av kvinnorna.

Utlandsstuderande är mer benägna att ta lån än de som studerar i Sverige. Under 2016 var andelen utlandsstuderande som hade studielån ca 86 procent, vilket är en procentenhet högre jämfört med föregående år.

Lånebenägenheten varierar inte enbart mellan studerande på olika studienivåer utan även mellan olika åldersgrupper. De yngsta och de äldsta studiemedelstagarna är de som i minst ut-

sträckning väljer att ta studielån. För ungdomar i åldrarna 20–24 år uppgick lånebenägenheten till 68 procent under 2016. Mest lånade studerande i åldrarna 25–29 år, av vilka 80 procent tog lån.

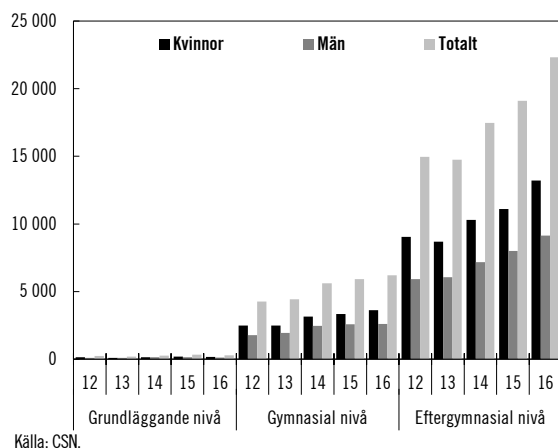
Diagram 3.11 Studerandes lånebenägenhet fördelat på åldersgrupper och kön

Tilläggs lån

Antalet studerande med studielån som även har tilläggs lån ökade med 14 procent under 2016 jämfört med föregående år. I genomsnitt tog 6 procent av de studerande med studielån även tilläggs lån under 2016. Ungefär 22 000 personer fick tilläggs lån för studier i Sverige på eftergymnasial nivå, vilket är ca 3 000 fler jämfört med 2015.

Diagram 3.12 Antal studerande med tilläggs lån på olika utbildningsnivåer

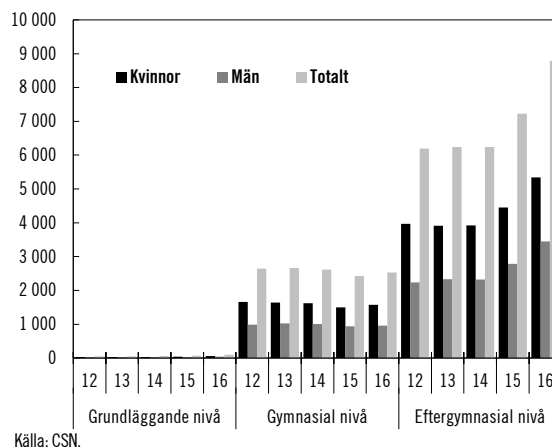

Män tar tilläggs lån i större utsträckning än kvinnor. Av de heltidsstuderande männen som var äldre än 24 år tog 17,6 procent tilläggs lån, medan motsvarande andel bland kvinnor var något lägre, 16,9 procent.

Merkostnads lån

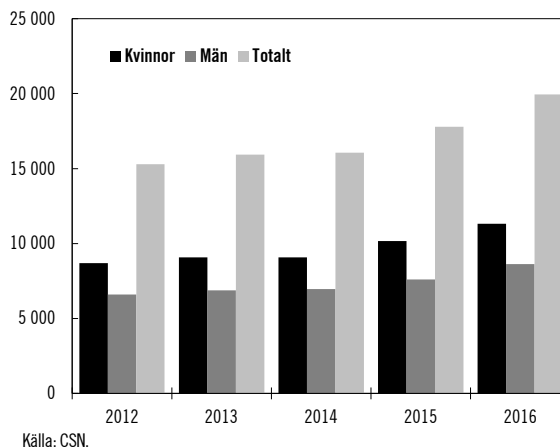
Antalet stödtagare med merkostnads lån för t.ex. undervisningsavgifter, dubbel bosättning eller resor mellan hemorten och studieorten för studier i Sverige ökade med 13 procent under 2016.

Diagram 3.13 Antal studerande i Sverige med merkostnads lån på olika utbildningsnivåer

Det är främst studerande på eftergymnasial nivå som tar merkostnads lån. Det har samband med att utlandsstuderande är den grupp som främst tar merkostnads lån och de studerar oftast på den nivån.

Diagram 3.14 Antal studerande utomlands med merkostnads lån

Andelen utlandsstuderande som tog merkostnads lån under 2016 var 62 procent. Av de som fick merkostnads lån var 58 procent kvinnor, vilket motsvarar könsfördelningen bland studiemedelstagarna.

Tabell 3.11 Studerande med studielån, tilläggsloan och merkostnadslån i Sverige och utomlands

Antal studerande och utbetalade belopp

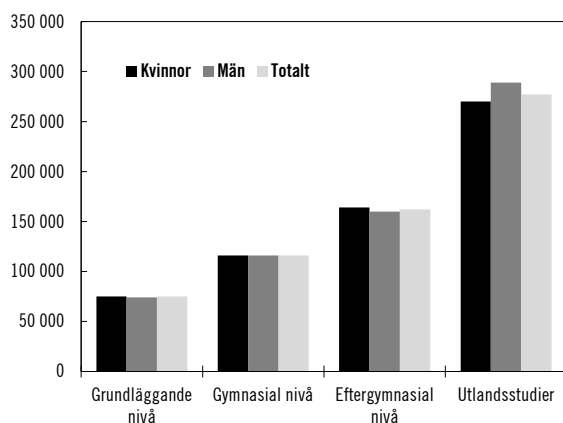
	Antal 2016	Andel kvinnor (%)	Andel män (%)	Utbetalt lån 2016 (mnkr)
Studielån	329 900	58	42	15 494
Tilläggsloan	28 000	59	41	606
Merkostnadslån	31 200	58	42	1 370

Källa: CSN.

Den enskildes skuldsättning

Utbildning ger avkastning både för den enskilde och för samhället i stort. Kostnaderna för utbildning delas därför mellan den enskilde och samhället. Studiemedlen består av en bidragsdel och en frivillig lånedel.

Ett sätt att mäta skuldsättningen är att titta på hur stor skuld de studerande har vid återbetalningens början, dvs. direkt efter studierna. Skuldsättningen skiljer sig mycket mellan studerande på olika nivåer.

Diagram 3.15 Genomsnittlig skuld på annuitetslån för nya återbetalningsskyldiga fördelat på studienivå och kön

Källa: CSN.

De studerande som har tagit lån för eftergymnasiala studier i Sverige och som börjat betala tillbaka på sin skuld i januari 2017 har lånat i genomsnitt 162 300 kronor, vilket är en ökning med ca 6 procent jämfört med föregående år. Denna grupp kan ha studerat på flera utbildningsnivåer, men har inte haft studiemedel för utlandsstudier. För dem som har studerat på eftergymnasial nivå och som helt eller delvis studerat utomlands var skuldsättningen i genomsnitt 277 400 kronor. Utlandsstuderande är mer benägna att ta studielån än de som studerar i Sverige.

Av samtliga låntagare som blev återbetalningsskyldiga den 1 januari 2017 hade 68 procent en skuld som var lägre än 200 000 kronor. Andelen med en studieskuld på mellan 200 000 och 500 000 kronor ökade med 8 procentenheter under samma period.

Skuldsättningen har ökat något för utbildning på gymnasial och eftergymnasial nivå jämfört med föregående årsskifte. Att skuldbeloppen ökar beror främst på att höjningarna av studiemedlens lånedel 2010, 2011 och 2015 börjar synas på skuldsättningen.

3.4.8 Låntagare och den totala skulden

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De indikatorer som används för att mäta god effekt på samhällsekonomin är:

- total studieskuld, varav andel osäkra fordringar,
- andel inbetalt årsbelopp för bosatta utomlands jämfört med bosatta i Sverige,
- antal personer som har beviljats nedsättning av det belopp som ska betalas tillbaka under året och totalt värde på nedsättningen,
- antal beviljade avskrivningsärenden fördelat på skäl och totalt avskrivet belopp,
- antal personer där krav på återbetalning av studiestöd har överförts till Kronofogdemyndigheten och den ackumulerade fordran hos myndigheten, och
- total fordran på utomlands bosatta återbetalare, varav andel osäkra fordringar.

Resultat

Det totala antalet låntagare i de tre återbetalningssystemen uppgick till drygt 1,5 miljoner vid utgången av 2016. Antalet låntagare ökade med 15 400 jämfört med 2015.

Antalet låntagare med lån i två eller i vissa fall tre olika återbetalningssystem uppgick till ca 91 700 personer. I takt med att låntagare slutbetalar sina skulder i de äldre återbetalningssystemen minskar antalet låntagare

med mer än ett lån. Under 2016 minskade antalet låntagare med mer än ett lån med 14 procent.

Inbetalningarna till CSN under 2016 uppgick till 13,3 miljarder kronor, inklusive räntor och avgifter. Det innebär en minskning av de totala inbetalningarna med 36 miljoner kronor jämfört med 2015. Av de årsbelopp som debiterades 2016 betalades 94 procent in när det gäller låntagare bosatta i Sverige. Denna andel har varit stabil under de senaste fem åren. Motsvarande andel för låntagare bosatta utomlands var 71 procent, vilket är en liten ökning med drygt 1 procentenhet jämfört med 2015.

Tabell 3.12 Inbetalt belopp under det första betalningsåret fördelat på bosättning

Andel av belopp efter nedsättningar (%)

Bosättning	2013	2014	2015	2016
Sverige	93,4	93,5	93,6	93,8
Utomlands	68,0	69,3	70,3	71,3
Totalt	91,2	91,3	91,5	91,6

Källa: CSN.

Den totala studieskulden när det gäller studielån ökade under 2016 från 208,3 miljarder kronor till 213,6 miljarder kronor. Ökningen beror på att antalet personer med annuitetslån stiger för varje år, vilket ger effekter på den totala studieskulden.

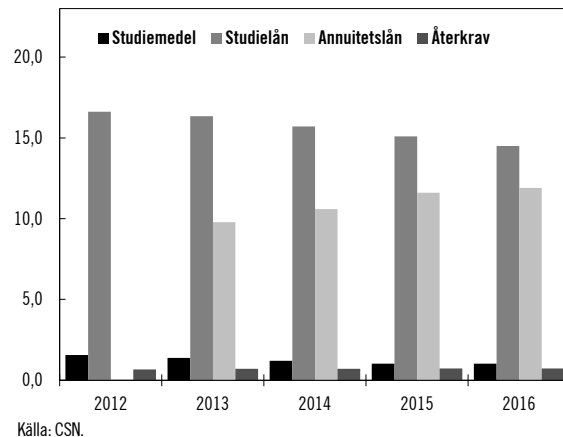
Sedan den 1 januari 2014 gäller budgetlagens (2011:203) bestämmelser om statlig utlåning för all nyutlåning av studielån (se avsnittet Kort beskrivning av lånesystemet). Det innebär att medel för förväntade förluster ska beräknas och belasta anslag när utlåning sker. Under 2016 avsattes anslagsmedel motsvarande 7,3 procent av utlånade medel till kreditreserven. Medel för förluster på utlåning före 2014 (stocken) tillförs kreditreserven genom att belasta anslag det år då förlusten är konstaterad.

Av den totala studieskulden har CSN bedömt att 27,6 miljarder kronor, eller ca 13 procent, utgörs av osäkra fordringar som riskerar att skrivas av. Detta är en minskning med 900 miljoner kronor jämfört med föregående år. Drygt 8,8 miljarder kronor av den osäkra fordran beräknas av CSN bero på personer som missköter eller bedöms komma att missköta sina betalningar. Den osäkra fordran som kan härledas till de trygghetsregler som finns för återbetalning beräknas uppgå till ca 16 miljarder kronor. Den

osäkra fordran som orsakas av beräknade framtida dödsfall bedöms uppgå till ca 3 miljarder kronor. Vidare har CSN, i likhet med föregående år, bedömt att av den totala utestående fordran på 1,2 miljarder kronor i fråga om återkrav av studiestöd är 718 miljoner kronor osäkra fordringar.

Diagram 3.16 Osäkra fordringar, fördelat på lånetyp och återkrav

Miljarder kronor

Antalet låntagare som CSN saknade adresser till uppgick vid slutet av 2016 till ca 17 500, vilket motsvarar 1 procent av samtliga låntagare. Det är en antalsmässig minskning jämfört med 2015, men andelen är densamma som under 2015. Den totala utestående fordran för dessa låntagare uppgick den 31 december 2016 till 1,9 miljarder kronor, en minskning med knappt 5 procent jämfört med föregående årsskifte.

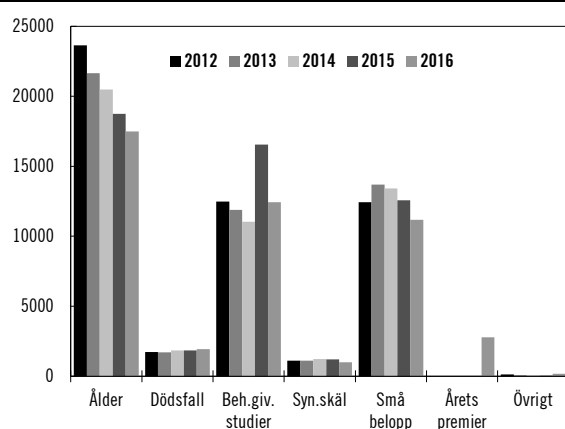
Nedsättning av årsbelopp

En person kan ansöka om att få det belopp som han eller hon ska betala tillbaka under året nedsatt. Det finns tre huvudsakliga skäl till att en återbetalare får nedsatt årsbelopp: nedsättning på grund av låg inkomst, nedsättning på grund av studier och nedsättning med hänsyn till synnerliga skäl. Under 2016 fick 163 300 personer beslut om nedsättning, vilket är 1 200 färre än under 2015. Värdet av nedsättningarna är knappt 1,3 miljarder kronor, vilket är en ökning jämfört med 2015.

Avskrivningar

Avskrivning av lån kan ske främst på grund av åldersregler, dödsfall, behörighetsgivande studier, sjukdom eller synnerliga skäl. Dessutom skriver CSN av skulder som vid ett årsskifte är 100 kronor eller lägre, vilket redovisas som små belopp i diagram 3.17. I diagrammet redovisas posten årets premier. Låntagare med studiemedel får en viss premie vid förtida inbetalningar, som innebär att CSN drar av mer från skulden än inbetalt belopp. Premiens procentsats minskar med åldern, och upphör helt det år låntagaren fyller 65 år.

Diagram 3.17 Antal beviljade avskrivningsärenden fördelat på skäl

Källa: CSN.

Under 2016 fick ca 45 400 låntagare sina skulder helt eller delvis avskrivna, vilket är en minskning med 7 600 personer jämfört med 2015. Det totala avskrivna beloppet under 2016 var 769 miljoner kronor, vilket var en minskning med 49 miljoner kronor jämfört med föregående år.

Återbetalare med krav hos Kronofogdemyndigheten

I slutet av 2016 hade ca 86 600 personer, 51 procent kvinnor och 49 procent män, krav på återbetalning av studiestöd som överförts till Kronofogdemyndigheten. Det är en minskning med 800 personer jämfört med 2015. Den ackumulerade fordran hos Kronofogdemyndigheten som avser studiestöd uppgick vid årets slut till 1,3 miljarder kronor, vilket är en ökning med 13 procent jämfört med 2015. Andelen av alla återbetalningsskyldiga låntagare som har en skuld hos Kronofogdemyndigheten har minskat

sedan 2015, men varit på ungefär samma nivå de senaste fem åren. År 2016 uppgick den till 6,6 procent.

Utlandsbosatta återbetalare

Ungefär 65 300 återbetalare, 56 procent kvinnor och 44 procent män, var den 31 december 2016 bosatta utomlands, vilket är ungefär oförändrat jämfört med 2015. Den totala fordran hänförlig till de tre återbetalningssystemen när det gäller utlandsbosatta återbetalare uppgick vid slutet av 2016 till 14,6 miljarder kronor, vilket är på samma nivå som 2015. Sedan 2012 är det lånetypen annuitetslån som står för den största delen, 8,4 miljarder kronor, av de utlandsbosattas skulder. Av den totala fordran när det gäller utlandsbosatta återbetalare avser ca 4 miljarder kronor, eller ca 28 procent, osäkra fordringar.

CSN har under 2016 skickat 13 400 ärenden som rör utlandsbosatta till inkassoföretag, vilket är en minskning med 2 000 ärenden jämfört med 2015. Totalt har 45 miljoner kronor inbetalats under 2016 i de ärenden som CSN har skickat till inkasso i utlandsärenden, vilket är en minskning med 6 procent jämfört med 2015.

3.4.9 Studiestödsadministrationen

Centrala studiestödsnämnden

CSN är från och med 2016 helt anslagsfinansierad. Förvaltningskostnaderna uppgick under 2016 till 762,7 miljoner kronor, vilket är en minskning med 183,8 miljoner kronor jämfört med 2015.

Ärendehantering

Handläggningstiderna är fortsatt korta, även om de har blivit något längre för handläggning av studiemedel vid studier utomlands.

När det gäller handläggningstiden för ärenden som avser studiehjälp har handläggningstiden ökat med en dag jämfört med föregående år för ärenden som avser studier i Sverige, medan den har minskat med en dag för studier utomlands. För ärenden om studiemedel för studier i Sverige är den genomsnittliga handläggningstiden oförändrad jämfört med föregående år. Handläggningstiden för ärenden gällande Rg-

bidrag har ökat med två dagar. Den genomsnittliga handläggningstiden för lärlingsersättning har ökat med fem dagar.

Tabell 3.13 CSN:s genomsnittliga handläggningstider

Antal dagar			
Arendeslag	2014	2015	2016
Studiehjälp, Sverige	3	3	4
Studiehjälp, utland	49	50	49
Studiemedel, Sverige	14	14	14
Studiemedel, utland	23	26	27
Rg-bidrag	17	12	14
Lärlingsersättning	14	19	24

Källa: CSN.

Tillgänglighet och service

Antalet kunder som under 2016 ville komma i kontakt med CSN per telefon, och som valt personlig service, har minskat med 3 procent jämfört med 2015. Den genomsnittliga väntetiden i telefonkö förlängdes med 2 minuter och 30 sekunder 2016. Samtidigt har antalet besök på Mina sidor fortsatt att öka med drygt 2 procent i förhållande till 2015 års nivå.

Tabell 3.14 Nyckeltal för CSN:s service och information

Tusental och tid			
Verksamhet	2014	2015	2016
Antal telefonsamtal personlig service	1 329	1 242	1 207
Genomsnittlig väntetid i telefonkö	3 min. 50 sek.	4 min. 14 sek.	6 min. 44 sek.
Antal besök på webbplats	12 907	13 142	13 190
Antal besök på Mina sidor	11 813	12 917	13 217

Källa: CSN.

Kvalitet i ärendehantering

CSN har fortsatt sitt arbete med att förbättra kvaliteten i ärendehantering. CSN:s kvalitetsgranskningar visar att kvaliteten generellt är på en hög nivå. När det gäller handläggning av studiemedel har kvaliteten förbättrats med en procent jämfört med föregående år (2016 var 97 procent av de granskade besluten korrekta). Kvaliteten är fortsatt hög när det gäller verksamhetsområdena studiehjälp och återbetalning, där 99 procent av de granskade besluten bedömdes korrekta utifrån gällande lagstiftning.

Felaktiga utbetalningar och bidragsbrott

Målet med CSN:s arbete mot felaktiga utbetalningar och bidragsbrott är att CSN ska motverka bidragsbrott och säkerställa att utbetalningar från studiestödssystemet endast görs till den som är berättigad till stöd.

Det är inte möjligt för CSN att helt förhindra felaktiga utbetalningar. Studiehjälp betalas ut i efterskott, men myndigheten är beroende av att skolornas rapportering är korrekt för att de studerande ska få de stöd som de har rätt till. Studiemedel betalas ut i förskott, men de studerande är skyldiga att anmäla ändringar som kan påverka rätten till studiemedel eller studiemedlens storlek. Läroanstalter har enligt studiestödsförordningen skyldighet att lämna sådana uppgifter som påverkar rätten till studiestöd. Att de studerande får det stöd som de har rätt till bygger därmed på att de uppgifter som CSN får är korrekta.

CSN arbetar för att det ska bli rätt från början genom att förenkla myndighetens regler, rutiner och arbetssätt. Myndigheten arbetar även med kontroller före, under och efter utbetalning för att säkerställa att rätt belopp betalas ut. CSN samverkar också med andra myndigheter, exempelvis Försäkringskassan, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten.

CSN har under 2016 undersökt attityderna rörande fel och fusk kopplat till studiemedel. Jämfört med en undersökning som genomfördes 2010 anser fler studerande att det är allvarligt att försöka få mer studiebidrag än man har rätt till. Likaså tycker fler att det är allvarligt att inte anmäla ändrade förhållanden som skulle minska storleken på studiestödet.

Under 2016 har CSN beslutat att kräva tillbaka 485 miljoner kronor i felaktigt utbetalt studiestöd, vilket utgör 1,6 procent av det totala utbetalda beloppet. Det är en minskning med 41 miljoner kronor jämfört med 2015.

Under 2016 har CSN polisanmält totalt 242 personer för misstänkt bidragsbrott. Det är en minskning med 18 personer jämfört med 2015. Trots att något färre personer polisanmälde avsåg polisanmälningarna större belopp än föregående år.

Sedan 2015 genomför CSN en ny typ av riktade kontroller. Genom att analysera vad som kännetecknar kända fall av misstänkta bidragsbrott är det möjligt att identifiera nya ärenden som bör kontrolleras extra noga. Genom dessa

kontroller har CSN upptäckt felaktiga utbetalningar och misstänkta bidragsbrott som annars inte skulle ha upptäckts. Sedan 2015 genomförs även kontroller i syfte att minska risken för felaktiga utbetalningar vid studier utomlands, vilket innebär att extra antagningskontroller för studerande som har fått beslut om merkostnadslån för undervisningsavgifter genomförs. Sedan de nya reglerna för studier utomlands trädde i kraft den 1 juni 2015 betalas studiebidrag, grundlån, tilläggsbidrag och tilläggs lån ut månadsvis i stället för att hela beloppet, som tidigare, betalas ut vid studiestarten. Under 2016 har fyra procent av de studerande fått hela studiemedelsbeloppet utbetalat i förskott vid studiestarten. Det innebär att CSN har fått bättre möjligheter att stoppa felaktiga utbetalningar av studiemedel.

Jämställdhetsintegrering

CSN utgör en av 59 myndigheter som arbetar med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i all sin verksamhet. Målet med arbetet är att varje deltagande myndighet ännu bättre ska bidra till det jämställdhetspolitiska målet att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. CSN har under 2015 lämnat in sin handlingsplan för jämställdhetsintegrering avseende åren 2015–2018 och redovisar åtgärder och resultat i myndighetens årsredovisningar för 2016–2018.

Överklagandenämnden för studiestöd

Utgifterna för verksamheten vid ÖKS uppgick under 2016 till knappt 13,6 miljoner kronor. ÖKS hanterade under året ca 4 800 ärenden, en minskning med ca 300 ärenden jämfört med föregående år.

Under 2016 avgjordes 62 procent av alla ärenden inom fyra veckor och 93 procent inom nio veckor. Samtliga ärenden avgjordes inom sex månader. Nämnden biföll sex procent av det totala antalet inkomna ärenden.

Tillgängligheten hos nämnden har under året varit god. Nämndens kansli nås per telefon under hela arbetsdagen och några svårigheter för allmänheten att komma i kontakt med nämnden har inte framkommit.

3.5 Analys och slutsatser

Under avsnittet görs en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen inom utgiftsområdet mot bakgrund av de indikatorer som har redovisats i avsnitt 3.4.

3.5.1 Studiestödets rekryterande effekt

Studiestödet ska verka rekryterande till studier och bidra till ett högt deltagande i utbildning. Studiestödet är ett viktigt verktyg för att öka deltagande i och bredda rekryteringen till utbildning. Dessutom är studiestödet en betydelsefull faktor för att möjliggöra omställning i arbetslivet. Andelen studiestödstagare på samtliga utbildningsnivåer kan fortsatt anses vara på en hög nivå.

Antalet studerande med studiemedel blev under 2016 färre på samtliga utbildningsnivåer. Mest minskade antalet studerande utomlands och antalet studerande på gymnasial nivå i Sverige, med fem respektive fyra procent. Trots minskningen ligger det totala antalet studerande med studiemedel på en historiskt sett hög nivå. En trolig utveckling är att antalet vuxna studerande på gymnasial nivå ökar de kommande åren, dels mot bakgrund av det stora antalet nyanlända som kom till Sverige under 2015, dels mot bakgrund av riksdagens beslut om rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux (prop. 2016/17:5, bet. 2016/17:UbU6, rskr. 2016/17:65). Mot bakgrund av de indikatorer som redovisas är dock den samlade bedömningen att målet om studiestödets rekryterande effekt har uppfyllts.

Den högre bidragsnivån inom studiemedlen syftar till att rekrytera studerande med kort utbildningsbakgrund till studier. Antalet studerande med det högre bidraget på grundläggande nivå ökade något jämfört med föregående år. Andelen som hade högre bidrag på gymnasial nivå minskade med 1 procentenhet jämfört med 2015.

Sedan 2011 får den högre bidragsnivån lämnas till vissa arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år för behörighetsgivande studier på grundläggande eller gymnasial nivå. Mellan åren 2011 och 2014 mer än fördubblades antalet ungdomar som fick högre bidrag. Under 2015 och 2016 har antalet ungdomar som fick det högre bidraget minskat.

Under 2016 minskade antalet med 200 till 4 100 ungdomar.

För första gången sedan 2011 minskade antalet studerande på eftergymnasial nivå i Sverige. Det är framför allt antalet studiemedeltagare vid högskolor och universitet som minskade med cirka 1 500 personer jämfört med 2015.

Sett till åldersstrukturen har andelen studiemedeltagare yngre än 25 år minskat. Minskningen beror främst på att ungdomskullarna som lämnar gymnasieskolan har minskat de senaste åren, men även på det förbättrade konjunkturläget som leder till att fler unga får jobb. Fortfarande är dock mer än hälften av studiemedeltagarna (51 procent) yngre än 25 år.

Den andel av de studerande som har studiemedel har minskat med 3 procentenheter bland studerande vid komvux, och med mindre än en procent bland studerande vid högskolor och universitet. Av studerande vid komvux har 36 procent studiemedel och bland högskolestuderande har 71 procent studiemedel. Att en lägre andel har studiemedel vid komvux förklaras delvis av att många studerar på deltid och sannolikt har andra försörjningskällor.

Sverige har i jämförelse med de flesta andra länder ett generöst system för finansiering av studier utomlands. Under 2016 minskade antalet utlandsstuderande med studiemedel med 5 procent jämfört med 2015, till 31 600. Minskningen beror på att antalet utlandsstuderande på eftergymnasial nivå med studiemedel har minskat. Antalet utlandsstuderande på gymnasial nivå har däremot ökat i jämförelse med föregående år. Både minskningen på eftergymnasial nivå och ökningen på gymnasial nivå beror till stor del på att många så kallade förberedande språkkurser nu klassificeras som gymnasiala i stället för eftergymnasiala. Utlandsstuderande är förhållandevis unga. En förklaring till minskningen kan vara att antalet studerande i åldern 20–25 år, vilka ofta studerar utomlands, har minskat bland studiemedeltagarna i stort.

Lånebenägenheten minskade efter studiestödsreformen 2001, men har ökat något sedan 2012. Den tidigare minskningen av lånebenägenheten kan bl.a. förklaras av att årsbeloppen efter reformen följer av skuldens storlek, vilket har inneburit att en lägre andel väljer att ta lån. Detta beteende kan nu vara på

väg att förändras. Sedan 2012 har lånebenägenheten ökat och var 70,1 procent 2016 jämfört med 69,2 procent 2015. Under samma period har det skett förändringar i åldersstrukturen på studiemedeltagarna. Andelen studerande yngre än 25 år, som mer sällan tar lån, har minskat, samtidigt som andelen 25–34 år, som oftare tar lån, har ökat. Studerande som är 35 år eller äldre har oftare än andra ekonomiskt stöd från partner eller arbetsinkomster. Män med studiemedel tar oftare lån jämfört med kvinnor, vilket har varit ett förhållande som bestått under en längre tid. Kvinnor arbetar i större utsträckning än män under studietiden, vilket kan vara en förklaring till skillnaden i lånebenägenhet.

Under 2016 ökade antalet med tilläggs lån och andelen studerande med tilläggs lån. Ökningen beror framför allt på att antalet studerande över 24 år har ökat, men även på att deltidstudier och studier inom EES och Schweiz ger rätt till tilläggs lån från och med den 1 juli 2014.

3.5.2 Studiestödets utjämnande effekt

Inom studiestödssystemet finns det flera olika stödformer som syftar till att utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen. Studiestödet ska verka selektivt rekryterande, dvs. studiestödet ska göra att individer från vissa grupper påbörjar studier som annars inte skulle ha gjort det. Mot bakgrund av de indikatorer som redovisas är bedömningen att målet om studiestödets utjämnande effekt har uppnåtts.

Studerande inom gymnasieskolan kan få ett extra tillägg som syftar till att öka möjligheterna för ungdomar i inkomstsvaga hushåll att studera och därmed undanröja sociala hinder för utbildning. Resultaten från 2016 visar att ett ökat antal studerande fick det extra tillägget, trots att det totala antalet studerande med studiehjälp minskade. Det är betydligt fler män än kvinnor som är mottagare av det extra tillägget. Detta kan förklaras av att många ensamkommande barn och unga med uppehållstillstånd är pojkar. Ökningen av det extra tillägget har de senaste åren varit tydligast för familjer med mycket låga inkomster. Denna utveckling fortsatte under 2016. CSN har genomfört undersökningar som visar att gruppen med extra tillägg har genomgått andra förändringar över tid. Det är nu oftare fråga om studerande barn i nyanlända

familjer eller ensamkommande barn och unga med uppehållstillstånd, jämfört med tidigare då de studerande levde i hushåll med en ensamstående förälder. En hög andel är också födda i Sverige med utrikes födda föräldrar.

Studiehjälpssystemet har varit föremål för översyn och 2012 års studiehjälpstudering har lämnat betänkandet Moderniserad studiehjälp (SOU 2013:52). Betänkandet har remitterats under 2015 och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Studiemedlens rekryterande kraft varierar mellan olika studerandegrupper. En grupp som ofta anger att de inte skulle ha påbörjat studier utan studiemedel är studerande med barn. Inom studiemedelssystemet finns tilläggsbidraget till studerande med barn som syftar till att hjälpa barn i ekonomiskt utsatta familjer och underlätta för föräldrar att studera. Antalet studerande som fick tilläggsbidrag var i princip oförändrat jämfört med 2015. Könsfördelningen bland dem som får tilläggsbidrag har bara förändrats marginellt under de år som tilläggsbidraget har funnits. Under 2016 var 80 procent av dem som fick tilläggsbidrag kvinnor.

Möjligheten för arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år att få den högre bidragsnivån inom studiemedlen har fungerat utjämnande ur ett jämställdhetsperspektiv. Andelen med den högre bidragsnivån inom ramen för satsningen var 46 procent kvinnor och 54 procent män under 2016. Den förhållandevis höga andelen män kan bero på att män oftare avbryter sina gymnasiestudier och på så sätt oftare har rätt till det högre bidraget, men det kan också bero på att könsfördelningen är jämnare bland yngre studerande med studiemedel än bland äldre. Totalt sett var det annars 66 procent kvinnor och 34 procent män som studerade med den högre bidragsnivån under 2016. Andelen kvinnor respektive män med den högre bidragsnivån varierar beroende på utbildningsnivå. På grundläggande nivå under 2016 var det 73 procent kvinnor och 27 procent män medan det på den gymnasiala nivån var 65 procent kvinnor och 35 procent män. Skillnaden kan delvis förklaras av inkomstskillnader och därmed behovet av studiestöd. Den s.k. GRUV-utredningen har i sitt betänkande Kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå – en översyn för ökad individanpassning och effektivitet (SOU 2013:20) visat att män som studerar på grundläggande nivå har högre inkomster från förvärvsarbete än kvinnor

medan det omvända förhållandet råder på gymnasial nivå.

3.5.3 Studiestödets effekt på samhällsekonomin

Studiestödssystemet måste vara långsiktigt samhällsekonomiskt hållbart. Det är därför viktigt att de utbetalningar som görs från systemet är riktiga och att den del av studiestödet som består av lån återbetalas fullt ut. Mot bakgrund av de indikatorer som redovisas är bedömningen att nuvarande lånesystem i stort sett fungerar bra. Det finns dock fortfarande brister i systemet när det gäller låntagare som är bosatta utomlands.

Utgångspunkten för samtliga återbetalningssystem är att låntagarna ska betala tillbaka sina skulder. Alltför hårda krav på återbetalning får dock inte avskräcka från studier och motverka studiemedlens rekryterande effekt. Därför finns vissa trygghetsregler inbyggda i samtliga lånesystem. En låntagare som har svårt att betala sitt årsbelopp kan ansöka om nedsättning och på så vis undvika framtida betalningsproblem. De vanligaste typerna är nedsättning på grund av låg inkomst och nedsättning vid studier. Antalet låntagare som får nedsättning av sitt årsbelopp minskade 2016 jämfört med föregående år.

Värdet av det skuldbelopp som avskrevs under 2016 minskade jämfört med 2015. Minskningen kan nästan helt hänföras till avskrivningar av annuitetslånet, främst på grund av behörighetsgivande studier. Anledningen till minskningen bedöms bero på att CSN under 2015 prövat ett stort antal ärenden om behörighetsgivande studier i efterhand. Även inom de återbetalningspliktiga studiemedel som togs före 1989 minskade avskrivningarna något, medan de ökade med 57 miljoner kronor inom lånetypen studiemedel. När det gäller annuitetslånen var de främsta orsakerna till avskrivning, förutom behörighetsgivande studier, även dödsfall.

Under 2016 har de beräknade osäkra fordringarna när det gäller den totala studieskulden och den utestående fordran i fråga om återkrav av studiestöd minskat jämfört med föregående år. Det beror främst på att antalet låntagare med lånetyperna studiemedel och studielån som slutbetalar sina lån eller uppnår åldern för rätt till avskrivning minskar. De beräknade osäkra fordringarna varierar mycket

mellan lånetyperna. Andelen bedöms som högst för den äldsta lånetypen studiemedel och som lägst för annuitetslån, vilket också var ett mål när det lånet infördes 2001.

Låntagare bosatta utomlands återbetalar sina lån i betydligt mindre omfattning än låntagare bosatta i Sverige. Under 2016 ökade dock andelen inbetalt belopp något jämfört med 2015. CSN har gjort en rättning i uppföljningssystemen avseende sättet att bedöma en låntagares bosättning. Ändringen har fått till följd att kvaliteten under 2016 har ökat när det gäller uppföljningssystemets uppgifter om låntagarnas bosättning. Generellt sett har fler låntagare som tidigare bedömdes ha en okänd bosättning kunnat placeras som bosatta i Sverige eller utomlands. Det har därför påverkat återbetalningsgraden inom nämnda kategorier. Utifrån CSN:s nya bedömningsmodell ökar återbetalningsgraden för utlandsbosatta 2014 och 2015 jämfört med 2013, i stället för att minska som tidigare redovisats. Den långsiktiga bedömningen av återbetalningsgraden blir också svagt ökande. Återbetalningsgraden för tidigare år har blivit lägre jämfört med tidigare bedömningar. Även om återbetalningsgraden bland utomlands bosatta låntagare således ökat något under senare år så är den fortfarande väsentligt lägre jämfört med låntagare bosatta i Sverige. Cirka 28 procent av den totala fordran för utlandsbosatta låntagare bedöms vidare som osäker av CSN. När återbetalningen inte sköts riskerar betydande belopp att skrivas av. För att även fortsättningsvis kunna tillhandahålla ett omfattande studiestöd till de studerande är det viktigt att utlandsbosatta i större utsträckning än i dag betalar sina studieskulder.

CSN bedriver i dag ett omfattande arbete med att driva in obetalda studieskulder. Riksrevisionen har i granskningsrapporten Statens kreditförluster på studielån (RIR 2016:4) bl.a. pekat på att arbetet med återbetalningar kan förbättras. Med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport gav regeringen i augusti 2016 CSN i uppdrag att öka återbetalningen av obetalda skulder (U2016/03525/SF). Det bedömdes dels finnas behov av ytterligare kartläggning och analys som kan öka kunskapen om orsakerna till uteblivna inbetalningar, vilket på sikt kan öka inbetalningar och återbetalningsgrad, dels konkreta åtgärder som även på kort sikt har förutsättningar att ge ett förbättrat resultat. Uppdraget redovisades den

31 januari respektive den 31 mars 2017 genom rapporterna Öka återbetalningen av obetalda skulder och Inbetalningar av studielån från låntagare bosatta utomlands (U2017/00398/GV). Förslagen i rapporterna bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Med anledning av Riksrevisionens rapport har regeringen i oktober 2016 överlämnat skrivelsen Riksrevisionens rapport om statens förluster på studielån (skr. 2016/17:34) till riksdagen. I skrivelsen anges bl.a. att regeringen kommer att fortsätta arbeta målinriktat med de högt prioriterade återbetalningsfrågorna och avser att noga följa utvecklingen på området.

3.5.4 Studiestödsadministration

För att nå målen för studiestödet krävs en studiestödsadministration som är ändamålsenlig och effektiv.

CSN:s resultat för 2016 har förbättrats inom vissa verksamhetsområden jämfört med 2015. Myndigheten uppfyller majoriteten av målen i regleringsbrevet. Myndigheten bedöms både fungera väl och ha en effektiv och rättssäker ärendehantering samt servicenivåer som leder till att de studerande på ett korrekt och snabbt sätt får det stöd de har rätt till. Att detta fungerar är inte minst viktigt med anledning av den fortsatta utbyggnaden av kunskapslyftet som föreslås i denna proposition.

Överklagandenämnden för studiestöd har under året nått ett bra resultat när det gäller hanteringen av överklaganden. Myndigheten har handlagt ärendena effektivt och handläggningstiderna har varit tillfredställande.

3.6 Politikens inriktning

3.6.1 Studiestödet möjliggör studier

Studiestödssystemet i Sverige syftar till att möjliggöra för människor att söka sig vidare till studier efter slutförd skolgång eller att senare i livet återuppta studier. Studiestödssystemet är, och ska fortsätta vara, ett av världens mest omfattande. Genom jämlika möjligheter bidrar studiestödssystemet till att stärka vårt gemen-

samma samhällsbygge med mer kunskap, mer kompetens och mer bildning.

Utbildning är avgörande för att skapa aktiva samhällsmedborgare, för enskildas utveckling och arbetsmarknadsutsikter och för att arbetsmarknaden ska fungera väl genom att bidra till samhällets kompetensförsörjning och den svenska modellen. Ett jämlikt och väl utbyggt studiestöd är viktigt för att Sverige ska fortsätta vara en kunskapsnation i världsklass som konkurrerar genom kompetens på den globala marknaden. Ett sådant studiestödssystem förutsätter en god återbetalning av studieskulder.

3.6.2 En fortsatt utbyggnad av kunskapslyftet

För att ge fler människor möjlighet till utbildning påbörjade regeringen under 2015 ett kunskapslyftet (se vidare beskrivning av kunskapslyftet under utg.omr. 16 avsnitt 9.7.1). Regeringen föreslår i denna proposition en fortsatt utbyggnad av kunskapslyftet i form av att medel avsätts för fler utbildningsplatser inom bl.a. regionalt yrkesvux och folkhögskola (utg.omr. 16 avsnitt 9.7.1 och utg.omr. 17 avsnitt 3.6.6). Till detta tillkommer utgifter för studiestöd.

Gruppen utrikes födda kvinnor hamnar i alltför stor utsträckning utanför såväl arbetsmarknaden som utbildningssystemet. Regeringen anser att det bör ses över hur bestämmelserna inom studiestödssystemet och inom andra ersättningssystem samspelar och påverkar utrikes födda kvinnors ekonomiska förutsättningar att studera och arbeta. Vid behov bör generella åtgärder vidtas i syfte att minska skillnaderna i rekrytering till studier mellan gruppen utrikes födda kvinnor och andra grupper. Därmed skulle deras förutsättningar för etablering på arbetsmarknaden också kunna förstärkas (utg.omr. 9 avsnitt 6.6 och utg.omr. 13 avsnitt 3.5).

3.6.3 Ett nytt studiestartsstöd har införts

Studiestödet stödjer regeringens ambitioner att genomföra kunskapslyftet och ger ekonomiska förutsättningar att ta steget till studier och vidare till arbete. Trots att det svenska studiestödet är mycket förmånligt finns det personer som har

behov av utbildning men som av bl.a. ekonomiska skäl ändå inte påbörjar studier. Regeringen överlämnade under våren 2017 propositionen Studiestartsstöd – ett nytt rekryterande studiestöd (prop. 2016/17:158) till riksdagen. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (bet. 2016/17:UbU20, rskr. 2016/17:285). Lagen (2017:527) om studiestartsstöd trädde i kraft den 2 juli 2017. Kommunerna har möjlighet att använda sig av studiestartsstödet som syftar till att öka rekryteringen till studier bland personer med kort utbildning och stort utbildningsbehov för att stärka deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Regeringen avser att se över genomförbarheten och ändamålsenligheten i att vidga studiestartsstödet till gruppen långtidssjukskrivna med motsvarande utbildningsbakgrund.

3.6.4 Ökad trygghet för studerande vid sjukdom och åtgärder för att främja effektivare studier

Det är angeläget att studerandes skydd vid sjukdom stärks. I dag krävs att den studerande är helt oförmögen att studera för att omfattas av bestämmelserna om studiemedel under sjukdom. Regeringen avser att införa en möjlighet för personer att, vid särskilda skäl, kunna vara deltidssjukskrivna med en heltidsersättning inom studiemedelssystemet från och med den 1 juli 2018. Förändringen är i linje med det förslag som presenterades i betänkandet Mer trygghet och bättre försäkring (SOU 2015:21). Detta utgör en del av de åtgärder som regeringen vidtar för att förbättra skyddet för de studerande (utg.omr. 10 avsnitt 3.6.2).

Att införa en generell möjlighet till deltidssjukskrivning är något som behöver utredas vidare. Regeringen har därför tillsatt en utredning som ska utreda möjligheten till deltidssjukskrivning inom studiemedelssystemet, analysera den nuvarande karenstiden för rätt till avskrivning av studielån inom studiemedelssystemet och se över rehabiliteringsansvaret för studerande på alla utbildningsnivåer i syfte att öka tryggheten för studerande och underlätta återgången till studier (dir. 2017:80).

Vidare ska utredningen se över hur studiemedlen kan användas för att uppnå en ökad genomströmning i högskolan. Dessutom ska utredningen se över det s.k. fribeloppet inom studiemedelsystemet för alla utbildningsnivåer, i syfte att skapa ett långsiktigt hållbart system med både incitament till effektiva studier och bibehållen möjlighet till arbete vid sidan av studierna.

3.6.5 Högre bidrag till studerande som läser vidare efter introduktionsprogram

Introduktionsprogrammen växer snabbast av gymnasieskolans program. Dock når knappt en femtedel av eleverna på introduktionsprogrammen en gymnasieexamen inom fem år i och med att eleverna först behöver bli behöriga och sedan fullfölja ett treårigt nationellt program. En slutförd gymnasieutbildning är i dag en vattendelare på arbetsmarknaden. Regeringens mål är att alla ungdomar ska slutföra en gymnasieutbildning. Regeringen gör i denna proposition bedömningen att studerande i åldern 20–24 år som har studerat på ett introduktionsprogram i gymnasieskolan och som därefter utan avbrott fortsätter studier på ett introduktionsprogram eller påbörjar studier på grundläggande eller gymnasial nivå inom komvux eller motsvarande utbildning i folkhögskola under vissa förutsättningar bör kunna få den högre bidragsnivån inom studiemedlen. Dessa studerande bör alltså erbjudas motsvarande studiefinansieringsmöjligheter som gäller för arbetslösa 20–24-åringar som studerar inom ramen för ett utbildningskontrakt. Förslaget innebär att oavbrutna studier bör premieras, vilket kan bidra till en ökad genomströmning i gymnasieutbildningen.

3.6.6 Studiemedlens totalbelopp höjs

I syfte att ge de studerande en bättre ekonomisk situation och förbättra deras möjligheter att fokusera på sina studier föreslår regeringen att studiemedelsbeloppet ska höjas från och med den 1 juli 2018. Förslaget innebär att bidragsdelen inom studiemedlen höjs med ca 300 kronor per studiemånad. Med den ordinare prisbasbeloppjusteringen förväntas studiemedlens

totalbelopp (bidrag och lån) bli ca 11 300 kronor per studiemånad.

3.6.7 Vissa ekonomiska förstärkningar för studerande inom gymnasieskolan

Som en konsekvens av att regeringen föreslår att barnbidragsbeloppet höjs med 200 kronor i månaden (utg.omr. 12, avsnitt 3.6) bör även studiebidraget inom studiehjälpen höjas med motsvarande belopp och då till sammanlagt 1 250 kronor per månad.

3.6.8 Vidgad målgrupp för lärlingsersättningen

Mot bakgrund av regeringens satsning på statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning (utg.omr. 16 avsnitt 9.3.5) bedömer regeringen att ersättning enligt förordningen (2013:1121) om kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning, s.k. lärlingsersättning, även bör kunna lämnas till elever som deltar i lärlingsliknande utbildning inom vissa introduktionsprogram i gymnasieskolan.

3.6.9 Lån till körkort

Flera jobb som kan vara en väg in på arbetsmarknaden kräver körkort. För att förbättra möjligheten till etablering på arbetsmarknaden och stimulera till högre genomströmning i gymnasieskolan avser regeringen att införa en möjlighet till lån avseende utbildning för B-körkort. Lånet är avsett att finansiera körkortsutbildning vid godkända trafikskolor och avses i ett första steg riktas till vissa arbetslösa personer mellan 18 och 47 år. Under 2019 avser regeringen att utvidga möjligheten även till unga i åldern 19–20 år som avslutat en gymnasieutbildning. Den närmare utformningen av villkoren för lånet kommer att presenteras senare (se även utg.omr. 14 avsnitt 3.5).

Det är av stor vikt att CSN ges goda förutsättningar för att hantera den utveckling och administration som följer med reformen. Regeringen föreslår därför att myndighetens resurser förstärks. Med anledning av att målgruppen för lånet avses utvidgas under 2019

kommer regeringen vid behov återkomma till det fortsatta medelsbehovet för myndigheten.

3.6.10 Återbetalningsgraden bland utlandsbosatta ska öka

Med tillgång till ett generöst studiestödssystem följer ansvar för individer att studieskulder återbetalas och samhället behöver säkerställa att så sker. För att kunna tillhandahålla de studerande ett generöst studiestöd är det viktigt att de utlandsbosatta i större utsträckning än i dag betalar sina studieskulder. CSN fick därför under 2016 i uppdrag av regeringen att öka återbetalningen av obetalda skulder. CSN har redovisat förslag samt vilka åtgärder som vidtagits på området i två rapporter. Förslagen i dessa rapporter bereds nu inom Regeringskansliet.

Regeringen anser att det är viktigt att CSN bedriver ett framgångsrikt arbete med att öka återbetalningsgraden avseende utlandsbosatta låntagare. För att myndighetens arbete med detta ska kunna intensifieras föreslår regeringen att myndighetens resurser förstärks.

Regeringen avser även fortsättningsvis att arbeta målinriktat med dessa frågor och noga följa utvecklingen på området.

3.7 Budgetförslag

3.7.1 1:1 Studiehjälp

Tabell 3.15 Anslagsutveckling 1:1 Studiehjälp

Tusental kronor

År	Utfall	Utveckling	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	Utfall	3 323 193		-20 309
2017	Anslag	3 427 850 ¹		3 447 600
2018	Förslag	4 091 761		
2019	Beräknat	4 321 714		
2020	Beräknat	4 433 430		

¹Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för studiehjälp i form av studiebidrag, extra tillägg och inackorderingstillägg enligt studiestödslagen

(1999:1395). Anslaget får användas för utgifter för ersättning till svenska elever utomlands för vissa resor. Anslaget får användas för utgifter för kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning och annan lärlingsliknande utbildning.

Kompletterande information

Bestämmelser om ersättning till svenska elever utomlands för vissa resor finns i förordningen (CSNFS 1983:17) om bidrag till utlands-studerande för dagliga resor. I förordningen (2013:1121) om kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning regleras den s.k. lärlingsersättningen.

Tabell 3.16 Antal studerande och genomsnittliga belopp för studiehjälp, utfall 2016 och prognos 2017–2021

Antal personer, i tusental, och tusental kronor

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Studiebidrag						
Antal	396,4	409,0	425,7	439,8	451,2	453,7
Genomsnittligt årsbelopp	7,7	7,7	7,7	7,6	7,6	7,6
Extra tillägg						
Antal	25,3	29,7	32,6	36,1	39,2	41,7
Genomsnittligt årsbelopp	5,8	5,8	5,8	5,8	5,8	5,8
Inackorderings-tillägg						
Antal	7,5	7,4	8,1	8,3	8,6	8,6
Genomsnittligt årsbelopp	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9

Källor: CSN och egna beräkningar.

Regeringens överväganden

Målgruppen för lärlingsersättningen utvidgas

Regeringen anser att målgruppen för lärlingsersättningen bör utvidgas till att även inkludera elever som deltar i lärlingsliknande utbildning inom vissa introduktionsprogram i gymnasieskolan. Detta mot bakgrund av regeringens förslag att vidga målgruppen för statsbidraget för gymnasial lärlingsutbildning så att den även omfattar elever på introduktionsprogram som genomför lärlingsliknande utbildning (utg.omr. 16 avsnitt 9.3.5). Anslaget ändamål föreslås därför ändras i enlighet med detta.

Studiebidraget inom studiehjälpen höjs

Ärendet och dess beredning: Förslaget om en höjning av nivån för studiebidraget har beretts med CSN.

Regeringens förslag: Studiebidraget inom studiehjälpen ska höjas med 200 kronor per månad. Ändringen av studiestödslagen ska träda i kraft den 1 juli 2018 men den nya bidragsnivån ska tillämpas på bidrag som lämnas för tid från och med den 1 mars 2018.

Skälen för regeringens förslag: Studiehjälpen bidrar till att minska betydelsen av ekonomiska, geografiska och sociala hinder för gymnasiala studier. Studiehjälpen lämnas till elever mellan 16 och 20 år som läser på gymnasial nivå, främst inom gymnasieskolan. Stödet består bland annat av ett studiebidrag som lämnas under tio månader per år för studier som bedrivs på heltid. Bidraget uppgår till ett i lag fastställt belopp. Detta innebär att någon automatisk justering av nivån inte görs i förhållande till barnbidraget. Studiebidrag lämnas för närvarande med 1 050 kronor per månad. Som en konsekvens av höjningen av barnbidragsbeloppet med 200 kronor i månaden från och med den 1 mars 2018 (utg.omr. 12 avsnitt 3.6) anser regeringen att studiebidragets belopp bör höjas med motsvarande belopp, dvs. till 1 250 kronor per månad. Det medför emellertid tekniska och administrativa svårigheter för CSN att hantera en höjning av studiebidraget mitt under en pågående termin. Därför bör ändringen av studiestödslagen träda i kraft först den 1 juli 2018. Den nya bidragsnivån föreslås dock kunna tillämpas på studiebidrag som lämnas för tid från och med den 1 mars 2018, dvs. från samma tid som den föreslagna höjningen av barnbidraget avser. Detta innebär således att de studerande retroaktivt kommer att få del av höjningen.

Föreslagna och beräknade anslagsförändringar

Anslagsförändringar till följd av föreslagna och beslutade reformer och besparingar

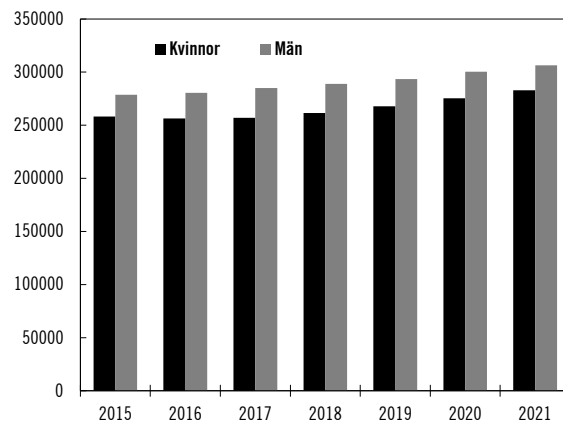
Regeringen föreslår att studiebidraget inom studiehjälpen höjs med 200 kronor per månad. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 494 miljoner kronor 2018 samt beräknar att det ökar

med 599 miljoner kronor 2019 och med 602 miljoner kronor 2020.

Anslagsförändringar till följd av förändrade volymer

Drygt 98 procent av de elever som avslutar grundskolans årskurs 9 påbörjar gymnasieskolan samma år. Andelen är ungefär lika stor för kvinnor som för män. Ytterligare ett antal påbörjar gymnasiestudier nästföljande år. Utgifterna för studiehjälp är därför främst beroende av utvecklingen av befolkningen i åldern 16–20 år. Befolkningsframskrivningar från Statistiska centralbyrån visar att antalet ungdomar i aktuella åldrar kommer att öka under hela prognosperioden.

Diagram 3.18 Folkmängd 16–20 år 2015 och 2016 samt prognos 2017–2021

Källa: SCB.

Mot denna bakgrund bedöms utgifterna för studiebidraget, inackorderingstillägget och det extra tillägget öka med 170 miljoner kronor under 2018. Åren 2019 och 2020 beräknas utgifterna öka med 303 miljoner kronor och 412 miljoner kronor jämfört med vad som har anvisats för 2017.

Tabell 3.17 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:1 Studiehjälp

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	3 427 850	3 427 850	3 427 850
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	494 205	591 000	594 000
Varav BP18	494 205	599 000	602 000
Varav			
Barnbidrag och studiebidrag inom studiehjälpen	494 205	599 000	602 000
Övriga makroekonomiska förutsättningar			
Volymer	169 706	302 864	411 580
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 091 761	4 321 714	4 433 430

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 4 091 761 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Studiehjälp* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 4 321 714 000 kronor respektive 4 433 430 000 kronor.

3.7.2 1:2 Studiemedel

Tabell 3.18 Anslagsutveckling 1:2 Studiemedel

Tusental kronor

2016	Utfall	12 883 282	Anslags-sparande	2 100 365
2017	Anslag	15 292 371 ¹	Utgifts-prognos	13 207 499
2018	Förslag	16 357 643²		
2019	Beräknat	17 395 387		
2020	Beräknat	18 414 005		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² 2 750 508 tkr avser statlig ålderspensionsavgift för 2018. Beloppet har minskats med 213 209 tkr som avser regleringsbelopp för 2015.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för studiemedel i form av studiebidrag och tilläggsbidrag enligt studiestödslagen (1999:1395). Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift för studiebidrag enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift. Anslaget får an-

vändas för utgifter för retroaktiva utbetalningar av vissa former av studiestöd som upphört.

Kompletterande information

Bestämmelser om statlig ålderspensionsavgift för studiebidrag finns i förordningen (1998:1512) om statliga ålderspensionsavgifter m.m.

Studiemedlen är till övervägande del rättighetsstyrda och därför är utgifterna framför allt beroende av antalet studerande som deltar i en studiestödsberättigande utbildning och som ansöker om och beviljas studiebidrag och tilläggsbidrag. Tilläggsbidrag kan lämnas till studerande med barn. Utgifterna påverkas även av beslut om t.ex. nya utbildningsplatser eller höjda bidragsbelopp. Därutöver påverkas utgiftsnivån av de studerandes studietakt, studietid och uppgivna inkomster som överstiger fribeloppsgränserna. Utgifterna påverkas också av den allmänna prisutvecklingen i samhället genom att studie- och tilläggsbidraget är indexerade med prisbasbeloppet.

Tabell 3.19 Antal studerande och genomsnittligt belopp för studiemedel, utfall 2016, prognos 2017 och beräknat för 2018–2020

Antal personer, i tusental, och tusental kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Generella bidraget					
Antal	439,8	511,9	524,4	535,8	542,0
Genomsnittligt årsbelopp ¹	18,8	18,1	20,2	20,6	21,2
Högre bidraget					
Antal	41,7	97,2	95,1	95,4	95,1
Genomsnittligt årsbelopp ¹	36,2	37,5	40,0	40,8	41,8

¹ Exklusive statlig ålderspensionsavgift.
Källor: CSN och egna beräkningar.

Regeringens överväganden

Studiemedlens totalbelopp höjs

Ärendet och dess beredning: Förslaget om en höjning av nivån för studiebidraget har beretts med CSN.

Regeringens förslag: Studiemedlens totalbelopp ska höjas med 68 kronor per vecka vid heltidsstudier, vilket motsvarar 296 kronor per studiemånad, genom en höjning av bidragsdelen. Beloppsnivåerna ska anpassas till studieomfattningen. Den nya bidragsnivån ska tillämpas på studiemedel som lämnas för tid från och med den 1 juli 2018.

Skälen för regeringens förslag: Studiemedlen är den viktigaste finansieringskällan för de flesta studerande på olika utbildningsnivåer. Studiemedel består av en bidragsdel och en lånedel. Det finns två bidragsnivåer, en generell och en högre nivå. Totalbeloppet (lån och bidrag) och bidragsbeloppen är kopplade till prisbasbeloppet och beräknas per vecka. I syfte att ge den studerande en bättre ekonomisk situation föreslår regeringen att studiemedlens totalbelopp ska höjas. Höjningen bör enbart omfatta bidragsdelen.

Studiemedlens totalbelopp höjdes senast den 1 januari 2015 med ca 1 000 kronor per studiemånad genom en höjning av lånedelen. Regeringen föreslår nu en höjning av totalbeloppet genom en höjning av bidragsdelen. Totalbeloppet inom studiemedlen föreslås höjas från 5,59 procent till 5,74 procent av prisbasbeloppet per vecka för en heltidsstuderande från och med den 1 juli 2018. Det motsvarar 68 kronor per vecka eller 296 kronor per studiemånad för en heltidsstuderande oavsett om det är det generella bidraget eller det högre bidraget som lämnas. Förslaget innebär också att bidragsandelen av totalbeloppet justeras.

Beloppsnivåerna är knutna till studieomfattningen och bör därför anpassas därefter. Storleken på studielånet är oförändrat. Den nya bidragsnivån bör tillämpas för studier som bedrivs från och med den 1 juli 2018.

Högre bidrag till vissa studerande som läser vidare efter introduktionsprogram i gymnasieskolan

Ärendet och dess beredning: Bedömningen om högre bidrag till vissa studerande har beretts med CSN.

Regeringens bedömning: Den högre bidragsnivån inom studiemedlen bör under vissa förutsättningar och inom ramen för anvisade medel få lämnas till studerande i åldern 20–24 år som har studerat på ett introduktionsprogram i gymnasieskolan och som därefter utan avbrott fortsätter studier på ett introduktionsprogram eller påbörjar studier på grundläggande eller gymnasial nivå inom komvux eller motsvarande utbildning i folkhögskola. Det bör bl.a. ställas krav på att också de tidigare studierna med studiestöd har bedrivits utan avbrott för att den högre bidragsnivån ska kunna lämnas.

De nya bestämmelserna bör tillämpas för studiemedel som lämnas för tid från och med den 1 juli 2018.

Skälen för regeringens bedömning: Studiemedlen består av en bidragsdel och en lånedel. Det finns två bidragsnivåer, en generell och en högre nivå. Den högre bidragsnivån får enligt studiestödslagen lämnas till studerande från och med det kalenderår då den studerande fyller 25 år för studier på grundskole- och gymnasienivå. Enligt lagen meddelar regeringen föreskrifter om att det högre bidraget även får lämnas till studerande som är yngre än 25 år och som har ett särskilt behov av ett sådant stöd. I dag kan arbetslösa ungdomar i åldrarna 20–24 år som saknar fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning och som inte bedrivit studier med studiestöd under de senaste sex månaderna under vissa förutsättningar få del av den högre bidragsnivån, enligt bestämmelser i studiestödsförordningen (2000:655).

Som en följd av det stora antalet barn och ungdomar som anlände till Sverige under 2015 ökade antalet elever som studerar på ett introduktionsprogram i gymnasieskolan under läsåret 2016/17. På introduktionsprogrammen finns även andra elever som av olika skäl inte är behöriga till ett nationellt program inom gymnasieskolan. Det är bara ca en fjärdedel av de elever som är 19 år och går ett introduktionsprogram

som fortsätter att studera på komvux eller folkhögskola för att på så sätt fullfölja sina studier på grundläggande eller gymnasial nivå. Av de elever som påbörjade ett introduktionsprogram 2011 hade bara knappt en femtedel tagit en gymnasieexamen fem år senare.

Den främsta framgångsfaktorn för att etablera sig på arbetsmarknaden är en fullföljd gymnasieutbildning. Regeringen anser att det därför finns ett särskilt behov av att skapa ytterligare möjligheter för när det högre bidraget bör få lämnas till ungdomar i åldern 20–24 år och på så sätt uppmuntra studerande som studerat på ett introduktionsprogram att direkt fortsätta sina studier inom vuxenutbildningen eller folkhögskola för att fullfölja sin gymnasiala utbildning. En sådan reglering kan också bidra till att bl.a. förbättra samhällets kompetensförsörjning. Denna grupp skulle därigenom inte behöva ta omvägen via arbetsmarknadspolitiken, dvs. skapa onödiga avbrott i utbildningen, för att det högre bidraget ska få lämnas.

Regeringen bedömer mot denna bakgrund att den högre bidragsnivån inom studiemedlen bör kunna få lämnas till studerande som har läst på ett introduktionsprogram i gymnasieskolan och som direkt fortsätter till studier på grundläggande eller gymnasial nivå inom komvux eller motsvarande utbildning i folkhögskola från och med det andra kalenderhalvåret som han eller hon fyller 20 år. För att den högre bidragsnivån ska kunna lämnas bör det dock ställas krav på att de tidigare studierna med studiestöd har bedrivits utan avbrott. Inom till exempel komvux varierar tidpunkten för kursstarterna och den studerande bör därför ges en rimlig tid att efter studier på ett introduktionsprogram påbörja studier vid komvux under nästföljande termin utan att det räknas som ett avbrott.

Det högre bidraget bör även få lämnas till studerande som övergår från studier med studiehjälp till studiemedel, men som fortsätter att studera vid ett introduktionsprogram i gymnasieskolan även efter 20 års ålder. Om en sådan studerande, efter fullföljt introduktionsprogram, därefter utan avbrott fortsätter att bedriva studier på grundläggande eller gymnasial nivå inom komvux eller motsvarande utbildning i folkhögskola bör den högre bidragsnivån också fortsatt få lämnas, förutsatt att också de studierna bedrivs utan avbrott.

Studiemedel med den högre bidragsnivån bör få lämnas för studier som bedrivs från och med

den 1 juli 2018. Studiemedel med den högre bidragsnivån bör vidare lämnas inom ramen för anvisade medel i den ordning som ansökningarna kommer in till CSN. Studiestödsförordningen bör därför ändras i enlighet med detta.

Föreslagna och beräknade anslagsförändringar

Anslagsförändringar till följd av föreslagna och beslutade reformer och besparingar

Regeringen föreslår i denna proposition att totalbeloppet inom studiemedlen höjs med 296 kronor per studiemånad vid heltidsstudier. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 546 miljoner kronor 2018 och beräknar att det ökar med 1 092 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2019.

Regeringen bedömer att den högre bidragsnivån inom studiemedlen under vissa förutsättningar bör kunna lämnas till ungdomar i åldern 20–24 år som studerar vidare efter ett introduktionsprogram. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 49,3 miljoner kronor 2018 och beräknar att det ökar med 98,5 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2019.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser på regionalt yrkesvux (se närmare utg.omr. 16 avsnitt 9.7.1). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 675,9 miljoner kronor 2018 och beräknar att det ökar med 689,1 miljoner kronor 2019 och med 702,9 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser inom yrkesförarutbildningen (se närmare utg.omr. 16 avsnitt 9.7.1). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 50,1 miljoner kronor 2018 och beräknar att det ökar med 51 miljoner kronor 2019 och med 52,1 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser inom yrkeshögskolan (se närmare utg.omr. 16 avsnitt 9.7.1). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 41,3 miljoner kronor 2018 och beräknar att det ökar med 191,5 miljoner kronor 2019 och med 379,2 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser inom folkhögskolan (se närmare utg.omr. 17 avsnitt 3.6.6). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 245,9 miljoner kronor 2018 och beräknar att det ökar med 255,1 miljoner kronor 2019 och med 260,3 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser vid universitet och högskolor (se närmare utg.omr. 16 avsnitt 9.7.1). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 156 miljoner kronor 2018 och beräknar att det ökar med 192,1 miljoner kronor 2019 och med 228,5 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser på kompletterande utbildning (se närmare utg.omr. 16 avsnitt 9.7.1). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 13,6 miljoner kronor 2018.

Till följd av att traineejobben avskaffas (se närmare utg.omr. 14 avsnitt 3.5) föreslår regeringen att anslaget minskas med 199,3 miljoner kronor 2018 och beräknar att det minskar med 206,9 miljoner kronor 2019 och med 206,9 miljoner kronor 2020.

Anslagsförändringar till följd av förändrade makroekonomiska förutsättningar

Jämfört med de makroantaganden som låg till grund för beräkning av anslagsnivån i budgetpropositionen för 2017 bedöms anslagsbelastningen öka med 148 miljoner kronor 2018.

Anslagsförändringar till följd av förändrade volymer

Utgiftsnivån bedöms minska med 755 miljoner kronor 2018 jämfört med 2017. Jämfört med de antaganden om antalet studiemedelstagare under 2017 som låg till grund för beräkning av anslagsnivån i budgetpropositionen för 2017 bedöms antalet studiemedelstagare öka.

Anslagsförändringar på grund av övriga skäl

Regleringsbeloppet när det gäller den statliga ålderspensionsavgiften blir ca -213 miljoner kronor, jämfört med ca -6 miljoner kronor för 2017. Regleringsbeloppet fastställs av Pensionsmyndigheten och utgör skillnaden mellan den löpande inbetalda preliminära avgiften och den statliga ålderspensionsavgiften.

Tabell 3.20 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:2 Studiemedel

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	15 292 371	15 292 371	15 292 371
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	1 879 634	2 804 906	3 112 336
Varav BP18	1 578 810	2 362 400	2 606 600
Varav			
Avskaffande traineejobb	-199 290	-206 900	-206 900
Högre bidrag introduktionsprogram	49 300	98 500	98 500
Höjd bidragsdel studiemedel	546 000	1 092 000	1 092 000
Utbyggnad högskolan	156 000	192 100	228 500
Utbyggnad yrkesvux	675 900	689 100	702 900
Utbyggnad yrkeshögskolan	41 300	191 500	379 200
Utbyggnad förarutbildningen	50 100	51 000	52 100
Utbyggnad folkhögskolan	245 900	255 100	260 300
Studiemedel kompletterande utbildning	13 600		
Övriga makroekonomiska förutsättningar	147 507	456 052	780 125
Volymer	-755 084	-811 366	-777 251
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18			
Övrigt	-206 785	-346 576	6 424
Förslag/beräknat anslag	16 357 643	17 395 387	18 414 005

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 16 357 643 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Studiemedel* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 17 395 387 000 kronor respektive 18 414 005 000 kronor.

3.7.3 1:3 Avsättning för kreditförluster

Tabell 3.21 Anslagsutveckling 1:3 Avsättning för kreditförluster

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2016	Utfall	1 838 587		37 170
2017	Anslag	1 963 965 ¹	Utgifts-prognos	1 878 856
2018	Förslag	1 878 700		
2019	Beräknat	1 926 109		
2020	Beräknat	2 005 133		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för avsättning till kreditreserv för utgifter för konstaterade förluster på utlåning t.o.m. 2013 samt för förväntade förluster på nyutlåning fr.o.m. 2014 enligt studiestödslagen (1999:1395). Anslaget får även användas för avsättning till kreditreserv för att täcka kostnader för nedskrivning och inlösen av vissa studielån med statlig kreditgaranti samt för avskrivning av återkrav som avser lån.

Kompletterande information

Bestämmelser om finansiering av kreditförluster hänförliga till statens utlåning finns i budgetlagen (2011:203) och i förordningen (2011:211) om utlåning och garantier. Bestämmelser finns även i kungörelsen (1961:384) om avskrivning av lån för studier.

Regeringens överväganden

Föreslagna och beräknade anslagsförändringar

Anslagsförändringar till följd av föreslagna och beslutade reformer och besparingar

Regeringen avser att införa en möjlighet för personer att, vid särskilda skäl, kunna vara deltidssjukskrivna med en heltidsersättning inom studiemedelssystemet från och med den 1 juli 2018. För att satsningen ska kunna genomföras förutsätts dock att medel avsätts för detta ändamål. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 2,2 miljoner kronor 2018 och beräknar att det ökar med 2,2 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2019.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser på regionalt yrkesvux (se närmare utg.omr. 16 avsnitt 9.7.1). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 41,9 miljoner kronor 2018 och beräknar att det ökar med 42,7 miljoner kronor 2019 och med 43,6 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser inom yrkesförutbildningen (se närmare utg.omr. 16 avsnitt 9.7.1). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 3,1 miljoner kronor 2018 och beräknar att det ökar med 3,2 miljoner kronor 2019 och med 3,2 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser inom yrkeshögskolan (se närmare utg.omr. 16 avsnitt 9.7.1). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 4,1 miljoner kronor 2018 och beräknar att det ökar med 19 miljoner kronor 2019 och med 37,5 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser inom folkhögskolan (se närmare utg.omr. 17 avsnitt 3.6.6). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 15 miljoner kronor 2018 och beräknar att det ökar med 15,7 miljoner kronor 2019 och med 16,1 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser vid universitet och högskolor (se närmare utg.omr. 16 avsnitt 9.7.1). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 15,4 miljoner kronor 2018 och beräknar att det ökar med 19 miljoner kronor 2019 och med 22,6 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser på kompletterande utbildning (se närmare utg.omr. 16 avsnitt 9.7.1). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 1,4 miljoner kronor 2018.

Till följd av att traineejobben avskaffas (se närmare utg.omr. 14 avsnitt 3.5) föreslår regeringen att anslaget minskas med 19,8 miljoner kronor 2018 och beräknar att det minskar med 20,4 miljoner kronor 2019 respektive 2020.

Anslagsförändringar till följd av förändrade makroekonomiska förutsättningar

De makroekonomiska förutsättningar som påverkar utgifterna på anslaget är främst prisbasbeloppet men även i viss mån nivån på upplåningsräntan i Riksgäldskontoret.

Jämfört med de makroantaganden som låg till grund för beräkning av anslagsnivån i budgetpropositionen för 2017 bedöms anslagsbelastningen minska med 71 miljoner kronor 2018.

Anslagsförändringar till följd av förändrade volymer

Anslaget påverkas av förändrade volymer av utlånade medel och av förändringar i förlustavskrivningar på lån tagna före 2014.

Jämfört med de antaganden om volymer som låg till grund för beräkning av anslagsnivån i budgetpropositionen för 2017 bedöms anslagsbelastningen öka med 87 miljoner kronor 2018.

Tabell 3.22 Härlledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:3 Avsättning för kreditförluster

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	1 963 965	1 963 965	1 963 965
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-101 210	-65 526	-37 316
Varav BP18	64 010	82 800	106 200
Varav			
Studiemedel vid deltidssjukskrivning	2 200	2 200	2 200
Avskaffande traineejobb	-19 790	-20 400	-20 400
Högre bidrag introduktionsprogram	700	1 400	1 400
Utbyggnad högskolan	15 400	19 000	22 600
Utbyggnad yrkesvux	41 900	42 700	43 600
Utbyggnad yrkeshögskolan	4 100	19 000	37 500
Utbyggnad förarutbildningen	3 100	3 200	3 200
Utbyggnad folkhögskolan	15 000	15 700	16 100
Studiemedel kompletterande utbildning	1 400		
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-70 682	-44 828	-19 331
Volymer	86 627	72 498	97 815
Överföring till/från andra anslag	-1 499 042	-1 499 042	-1 499 042
Varav BP18			
Övrigt	1 499 042	1 499 042	1 499 042
Förslag/beräknat anslag	1 878 700	1 926 109	2 005 133

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 878 700 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Avsättning för kreditförluster* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 926 109 000 kronor respektive 2 005 133 000 kronor.

3.7.4 1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor

Tabell 3.23 Anslagsutveckling 1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor

Tusental kronor

2016	Utfall	583 697	Anslags-sparande	33 523
2017	Anslag	368 690 ¹	Utgifts-prognos	351 941
2018	Förslag	140 582		
2019	Beräknat	100 307		
2020	Beräknat	259 446		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för statens utgifter avseende nedsättning av studiemedelsräntor, för ränteutgifter på lån för återkrav av studiemedel och för avgifter till Riksgäldskontoret för studielån upplånade efter 1988 enligt studiestödslagen (1973:349), studiestödslagen (1999:1395) och lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa.

Regeringens överväganden

Föreslagna och beräknade anslagsförändringar

Anslagsförändringar till följd av föreslagna och beslutade reformer och besparingar

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser på regionalt yrkesvux (se närmare utg.omr. 16 avsnitt 9.7.1). Regeringen föreslår att anslaget ökas med 0,1 miljoner kronor 2018 och beräknar att det ökar med 0,4 miljoner kronor 2019 och med 1,9 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser inom yrkesförarutbildningen (se närmare utg.omr. 16 avsnitt 9.7.1). Regeringen beräknar att anslaget ökar med 0,1 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser inom yrkes-högskolan (se närmare utg.omr. 16 avsnitt 9.7.1). Regeringen beräknar att anslaget ökar med 0,2 miljoner kronor 2019 och med 1,7 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser inom

folkhögskolan (se närmare utg.omr. 17 avsnitt 3.6.6). Regeringen beräknar att anslaget ökar med 0,2 miljoner kronor 2019 och med 0,8 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser vid universitet och högskolor (se närmare utg.omr. 16 avsnitt 9.7.1). Regeringen beräknar att anslaget ökar med 1,1 miljoner kronor 2019 och med 0,2 miljoner kronor 2020.

Till följd av att traineejobben avskaffas (se närmare utg.omr. 14 avsnitt 3.5) föreslår regeringen att anslaget minskar med 1,3 miljoner kronor 2018 och beräknar att det minskar med 1,3 miljoner kronor 2019 respektive 2020.

Anslagsförändringar till följd av förändrade makroekonomiska förutsättningar

De makroekonomiska förutsättningar som påverkar statens utgifter för studiemedelsräntor är nivån på upplåningsräntan i Riksgäldskontoret och prisbasbeloppet.

Jämfört med de makroantaganden som låg till grund för beräkning av anslagsnivån i budgetpropositionen för 2017 bedöms anslagsbelastningen minska med 293 miljoner kronor 2018.

Anslagsförändringar till följd av förändrade volymer

Anslaget påverkas av förändrad volym av utlånade medel. Jämfört med de antaganden om volym som låg till grund för beräkning av anslagsnivån i budgetpropositionen för 2017 bedöms anslagsbelastningen öka med 49 miljoner kronor 2018.

Tabell 3.24 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017 ¹	368 690	368 690	368 690
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	15 763	19 184	30 194
Varav BP18	-1 170	-200	4 400
<i>Varav</i>			
Avskaffande traineejobb	-1 270	-1 300	-1 300
Högre bidrag introduktionsprogram		100	100
Utbyggnad högskolan		200	1 100
Utbyggnad yrkesvux	100	400	1 900
Utbyggnad yrkeshögskolan		200	1 700
Utbyggnad förarutbildningen			100
Utbyggnad folkhögskolan		200	800
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-292 736	-338 896	-204 398
Volym	48 865	51 329	64 960
Överföring till/från andra anslag	-983 682	-983 682	-983 682
Varav BP18			
Övrigt	983 682	983 682	983 682
Förslag/beräknat anslag	140 582	100 307	259 446

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 140 582 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Statens utgifter för studiemedelsräntor* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 100 307 000 kronor respektive 259 446 000 kronor.

3.7.5 1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk

Tabell 3.25 Anslagsutveckling 1:5 Bidrag till vissa kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk

År	Utfall	51 591	Anslags-sparande	9 559
2016	Utfall	51 591	Anslags-sparande	9 559
2017	Anslag	62 150 ¹	Utgifts-prognos	50 972
2018	Förslag	62 150		
2019	Beräknat	62 150		
2020	Beräknat	62 150		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan (Rg-bidrag).

Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till kursdeltagare i teckenspråksutbildning för föräldrar till barn som för kommunikation är beroende av teckenspråk (TUFF).

Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift för bidrag till kursdeltagare i TUFF-utbildning.

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till anordnare av TUFF-utbildning.

Kompletterande information

Bestämmelser om Rg-bidrag till elever vid Rh-anpassad gymnasieutbildning och till elever i utbildning för döva eller hörselskadade finns i förordningen (1995:667) om bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan.

Bestämmelser om bidrag till anordnare av och deltagare i TUFF-utbildning finns i förordningen (1997:1158) om statsbidrag för teckenspråksutbildning för vissa föräldrar. Bestämmelser om statlig ålderspensionsavgift för bidrag till kursdeltagare finns i förordningen (1998:1512) om statlig ålderspensionsavgifter m.m.

Regeringens överväganden

Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:5 Bidrag till vissa kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017 ¹	62 150	62 150	62 150
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Varav BP18			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	62 150	62 150	62 150

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 62 150 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 62 150 000 kronor årligen.

3.7.6 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Tabell 3.27 Anslagsutveckling 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Tusental kronor

År	Utfall	27 751	Anslags-sparande	-751
2016	Utfall	27 751	Anslags-sparande	-751
2017	Anslag	27 000 ¹	Utgifts-prognos	27 599
2018	Förslag	29 000		
2019	Beräknat	29 000		
2020	Beräknat	27 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för produktion och distribution av kurslitteratur för högskolestuderande personer som har en funktionsnedsättning i form av läsnedsättning och för utvecklingsprojekt i syfte att effektivisera verksamheten.

Regeringens överväganden

Med anledning av att antalet studenter som tar del av Myndigheten för tillgängliga mediers tjänster har ökat behöver resurserna förstärkas. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 2 miljoner kronor 2018 och beräknar att det ökar med 2 miljoner kronor 2019.

Tabell 3.28 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	27 000	27 000	27 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	2 000	2 000	
Varav BP18	2 000	2 000	
Varav			
Kurslitteratur studenter funktionsnedsättning	2 000	2 000	
Övriga makroekonomiska förutsättningar			
Volym			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	29 000	29 000	27 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Tabell 3.29 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019
Ingående åtaganden	2 904	2 772	4 000	
Nya åtaganden	2 772	4 000	3 700	
Infriade åtaganden	-2 904	-2 772	3 700	-4 000
Utestående åtaganden	2 772	4 000	4 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	4 000	4 000	4 000	

Regeringen föreslår att 29 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* för 2018. För 2019 beräknas anslaget till 29 000 000 kronor och för 2020 beräknas anslaget till 27 000 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* beställa produktion av studielitteratur som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 000 000 kronor 2019.

Skälen för regeringens förslag: Myndigheten för tillgängliga medier ansvarar för produktion av studielitteratur för högskolestuderande personer som har en funktionsnedsättning i form av läsnedsättning. Produktionen sker i form av beställningar under 2018 som innebär utgifter följande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* beställa produktion av studielitteratur som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 000 000 kronor 2019.

3.7.7 1:7 Studiestartsstöd

Tabell 3.30 Anslagsutveckling 1:7 Studiestartsstöd

Tusental kronor

2016	Utfall		Anslags- sparande	
2017	Anslag	448 000	¹ Utgifts- prognos	448 000
2018	Förslag	909 000		
2019	Beräknat	930 000		
2020	Beräknat	960 000		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för studiestartsstöd och tilläggsbidrag.

Regeringens överväganden

Tabell 3.31 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:7 Studiestartsstöd

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017 ¹	448 000	448 000	448 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	461 000	482 000	512 000
Varav BP18			
Övriga makroekonomiska förutsättningar			
Volym			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	909 000	930 000	960 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 909 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Studiestartsstöd* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 930 000 000 kronor respektive 960 000 000 kronor.

3.7.8 1:8 Centrala studiestödsnämnden

Tabell 3.32 Anslagsutveckling 1:8 Centrala studiestödsnämnden

Tusental kronor

2016	Utfall	764 491	Anslags- sparande	30 572
2017	Anslag	829 747	¹ Utgifts- prognos	832 018
2018	Förslag	869 376		
2019	Beräknat	880 105	²	
2020	Beräknat	866 637	³	

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 866 392 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 838 806 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Centrala studiestödsnämndens förvaltningsutgifter.

Kompletterande information

I förordningen (2007:1071) med instruktion för Centrala studiestödsnämnden finns bestämmelser om myndighetens uppgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen gör i denna proposition bedömningen att ett körkortslån bör införas (se utg.omr. 14 avsnitt 3.5). För att ge CSN möjlighet att utveckla och administrera lånet föreslår regeringen att anslaget ökas med 31,8 miljoner kronor 2018 och beräknar att det ökar med 35,9 miljoner kronor 2019 och med 32,4 miljoner kronor fr.o.m 2020.

För att CSN ska kunna intensifiera myndighetens arbete med att förbättra återbetalningen från främst utlandsbosatta återbetalare föreslår regeringen att anslaget ökas med 14,6 miljoner kronor 2018 och beräknar att det ökar med 7,7 miljoner kronor årligen 2019–2021.

Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:8 Centrala studiestödsnämnden

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	829 747	829 747	829 747
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	15 065	28 437	43 095
Beslut	24 563	21 921	-6 205
Varav BP18 ³	46 400	43 600	40 100
Varav ³			
Förstärkt återbetalningsverksamhet	14 600	7 700	7 700
Lån för körkort	31 800	35 900	32 400
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt	1	0	0
Förslag/beräknat anslag	869 376	880 105	866 637

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 869 376 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Centrala studiestödsnämnden* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 880 105 000 kronor respektive 866 637 000 kronor.

3.7.9 Lån i Riksgäldskontoret

Den samlade utestående skulden för studielån tagna mellan 1989 och 2016 i Riksgäldskontoret var ca 210 014 miljoner kronor vid utgången av 2016. Under 2017 bedöms nettouplåningen bli 5 231 miljoner kronor. Beslut om återkravskapital, avskrivningar och konvertering av äldre lån till lån upptagna i Riksgäldskontoret bedöms uppgå till 205 miljoner kronor, 650 miljoner kronor respektive 2,5 miljoner kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 223 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den totala skulden för studielån hos Riksgäldskontoret beräknas uppgå till ca 215 236 miljoner kronor vid utgången av 2017. Nettouplåningen för 2018 beräknas till omkring 6 190 miljoner kronor, beslut av återkravskapital till 210 miljoner kronor, avskrivningar till 665 miljoner kronor och konvertering av äldre lån till lån upptagna i Riksgäldskontoret till 2,5 miljoner kronor. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 223 000 miljoner kronor.

3.7.10 1:9 Överklagandenämnden för studiestöd

Tabell 3.34 Anslagsutveckling 1:9 Överklagandenämnden för studiestöd

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	13 519	706	
2017	Anslag	14 226 ¹	14 496
2018	Förslag	14 480	
2019	Beräknat	14 711 ²	
2020	Beräknat	14 965 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 14 480 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 14 480 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Överklagandenämnden för studiestöds förvaltningsutgifter.

Kompletterande information

I förordningen (2007:1348) med instruktion för Överklagandenämnden för studiestöd finns bestämmelser om nämndens uppgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 3.35 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:9 Överklagandenämnden för studiestöd

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017 ¹	14 226	14 226	14 226
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	253	484	738
Beslut	1	1	1
Varav BP18 ³			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	14 480	14 711	14 965

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 14 480 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Överklagandenämnden för studiestöd* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 14 711 000 kronor respektive 14 965 000 kronor.